

Súd: Okresný súd Žilina
Spisová značka: 44Cb/20/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5119203037
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Antónia Ďuranová
ECLI: ECLI:SK:OSZA:2023:5119203037.9

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Žilina v konaní pred sudkyňou Mgr. Antóniou Ďuranovou, v spore žalobcu: Slovenské elektrárne, a.s., so sídlom Mlynské nivy 47, 821 09 Bratislava, IČO: 35 829 052, proti žalovanému: Stredoslovenská distribučná, a.s., so sídlom Pri Rajčianke 2927/8, 010 47 Žilina, IČO: 36 442 151, zastúpenému: Advocatur Gémeš, Filipová & Partner AG, so sídlom Städtle 17, 9490 Vaduz, Lichtenštajnské kniežatstvo, registračné číslo FL-0002.539.075-9, ktorá podniká na území Slovenskej republiky prostredníctvom organizačnej zložky BOOM & SMART Slovakia, so sídlom Dolná 370/6A, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 53 096 428, o zaplatenie 48.618.373,21 eur s príslušenstvom, takto

rozhodol:

Súd žalobu **z a m i e t a**.

Žalovaný **m á** voči žalobcovi **n á r o k** na náhradu trov konania v rozsahu 100% s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca sa žalobou doručenou súdu dňa 15.03.2019 domáhal, aby súd zaviazal žalovaného na zaplatenie sumy 23.258.588,88 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9% ročne od 04.02.2019 do zaplatenia a na náhradu trov konania.

2. Na odôvodnenie uplatneného nároku uviedol, že mu ako výrobcovi elektriny bola vyhláškou Úradu pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „ÚRSO“) č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike (ďalej len „Vyhláška“), s účinnosťou od 01.01.2014 založená povinnosť uhrádzať žalovanému platbu za prístup do distribučnej sústavy, tzv. G-komponent. Konkrétne § 26 ods. 23 Vyhlášky uložil výrobcovi elektriny pripojeným do regionálnej distribučnej sústavy povinnosť uhrádzať prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy platbu za prístup do distribučnej sústavy, a to aj v prípade, ak výrobca nemal s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o pripojení alebo zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“ alebo „ÚS SR“) zo dňa 22.06.2016, sp. zn. PL. 17/2014 – 132 (ďalej len „Nález“), bola časť Vyhlášky, podľa ktorej platbu za prístup uhrádza aj výrobca, ktorý nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, vyhlásená za nesúladnú s ústavným zákonom č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) a Dodatkovým protokolom k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd z dôvodu rozporu s čl. 12 ods. 2 Ústavy. Nález bol publikovaný v Zbierke zákonov dňa 21.07.2016, kedy dotknutá časť Vyhlášky stratila účinnosť a o šesť mesiacov aj platnosť. Z dôvodu účinkov Nálezu ústavného súdu ex tunc sa na protiústavnú časť Vyhlášky nazerá akoby jej súčasťou nikdy nebola. Žalobca uhradil žalovanému ako prevádzkovateľovi distribučnej sústavy G-komponent výlučne na základe protiústavného ustanovenia Vyhlášky. Publikáciou Nálezu

dôvod plnenia odpadol, čím na strane žalovaného vzniklo bezdôvodné obohatenie. V zmysle Nálezu sa jediným právnym dôvodom pre platbu G-komponentu zo strany výrobcu stala platne uzatvorená zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Žalobca ako výrobca elektriny v rozhodnom období nemal so žalovaným uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny vo vzťahu k žiadnemu odovzdávaciemu miestu jeho zariadení na výrobu elektriny. Za obdobie od 01.01.2014 do 30.06.2016 uhradil žalovanému celkovo sumu 23.258.588,88 eur. Listom zo dňa 21.12.2018 márne vyzval žalovaného na vydanie bezdôvodného obohatenia v lehote 30 kalendárnych dní, t.j. do 03.02.2019. Žalovaný je tak v omeškaní s plnením od 04.02.2019. Žalobca okrem istiny žiada uhradiť aj príslušenstvo titulom úroku z omeškania vo výške 9% ročne. Žalobca vyzval žalovaného na úhradu istiny 23.258.588,88 eur aj tým, že mu osobitne doručil túto žalobu.

3. Žalobca podniká v elektroenergetike aj ako výrobca elektriny. Základné zmluvné vzťahy medzi výrobcami elektriny a prevádzkovateľmi distribučných sústav sú upravené v § 26 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike (ďalej len „Zákon o energetike“). Pre daný právny vzťah sú rozhodujúce zmluva o pripojení do distribučnej sústavy podľa § 26 ods. 3 Zákona o energetike (ďalej aj len „Zmluva o pripojení“) a Zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny podľa § 26 ods. 5 Zákona o energetike (ďalej aj len „Zmluva o prístupe a distribúcii“). Kým Zmluvu o pripojení podľa Zákona o energetike bol žalobca ako výrobca povinný so žalovaným uzatvoriť, Zmluvu o prístupe a distribúcii povinný uzatvoriť nebol. Ústavný súd v Náleze skonštatoval, že právnou povinnosť uhrádzať prevádzkovateľovi distribučnej sústavy G-komponent možno založiť výlučne Zmluvou o prístupe a distribúcii, preto je existencia tejto zmluvy pre účel platby G-komponentu kľúčová. Zmluvy o pripojení, ktoré mal žalobca so žalovaným v rozhodnom období uzavreté, nemožno v žiadnom prípade považovať za Zmluvy o prístupe a distribúcii. Žalobca poukázal aj na nutnosť rozlišovať obchodné vzťahy za účelom odoberania elektriny v odberných miestach a za účelom dodávky elektriny z odovzdávacích miest. Žalobca, keďže je aj odberateľom elektriny, má za účelom odberu so žalovaným uzatvorené rámcové distribučné zmluvy. Nakoľko však tieto sledujú obchodný účel odoberania elektriny v odberných miestach, nemožno ich považovať za zmluvy, ktoré by mu zakladali povinnosť úhrady platby za prístup do distribučnej sústavy.

4. Žalobca v priebehu konania, na základe rovnakých rozhodujúcich skutkových tvrdení a rovnakej právnej argumentácie trikrát rozšíril uplatnené právo. Žalobca sa tak domáha vydania bezdôvodného obohatenia titulom zaplatených platieb G-komponentu za obdobie až do 31.12.2018.

Podaním zo dňa 30.06.2020 (č. I. 162 spisu) rozšíril žalobu o zaplatenie sumy 5.144.888,76 eur za obdobie od 01.07.2016 do 31.12.2016. Listom zo dňa 18.06.2020 márne vyzval žalovaného na vydanie bezdôvodného obohatenia do 30.06.2020. Žalovaný je preto v omeškaní s plnením od 01.07.2020. Žalobca okrem istiny žiada uhradiť aj príslušenstvo titulom úroku z omeškania vo výške 9% ročne od 01.07.2020 do zaplatenia.

Podaním zo dňa 29.12.2020 (č. I. 429 spisu) rozšíril žalobu o zaplatenie sumy 10.193.880,73 eur za obdobie od 01.01.2017 do 31.12.2017. Listom zo dňa 14.12.2020, doručeným žalovanému dňa 15.12.2020, márne vyzval žalovaného na vydanie bezdôvodného obohatenia do 10 dní od doručenia výzvy. Žalovaný je v omeškaní s plnením od 29.12.2020. Žalobca okrem istiny žiada uhradiť aj príslušenstvo titulom úroku z omeškania vo výške 9% ročne od 29.12.2020 do zaplatenia.

Nakoniec podaním zo dňa 27.12.2021 (č. I. 758 spisu) rozšíril žalobu o zaplatenie sumy 10.021.014,84 eur za obdobie od 01.01.2018 do 31.12.2018. Listom zo dňa 29.10.2021, doručeným žalovanému dňa 04.11.2021, márne vyzval žalovaného na vydanie bezdôvodného obohatenia do 30 dní od doručenia výzvy. Žalovaný je v omeškaní s plnením od 05.12.2021. Žalobca okrem istiny žiada uhradiť aj príslušenstvo titulom úroku z omeškania vo výške 9% ročne od 05.12.2021 do zaplatenia.

5. Po pripustení zmien žaloby je predmetom sporu zaplatenie sumy 48.618.373,21 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9% ročne zo sumy 23.258.588,88 eur od 04.02.2019 do zaplatenia, zo sumy 5.144.888,76 eur od 01.07.2020 do zaplatenia, zo sumy 10.193.880,73 eur od 29.12.2020 do zaplatenia a zo sumy 10.021.014,84 eur od 05.12.2021 do zaplatenia.

6. Žalovaný vo vyjadreniach k podanej žalobe (č. I. 52, 74 spisu) uviedol, že žalobca s ním pre každé z výrobných zariadení uzatvoril zvlášť Zmluvu o pripojení. Zmluva o pripojení tvorí predpoklad úspešného fyzického pripojenia žiadateľa o pripojenie do distribučnej sústavy a faktického využívania pridelennej kapacity. Jedným zo základných údajov v zmluve je aj výška maximálnej rezervovanej kapacity. Maximálna rezervovaná kapacita predstavuje kapacitu, ktorú je možné zo strany žalobcu dodať do sústavy. Žalovaný ako prevádzkovateľ distribučnej sústavy je povinný vytvoriť a udržiavať distribučnú

sústavu v takom stave, aby žalobca mohol dodávať elektrinu vyrobenú v jeho výrobnom zariadení do distribučnej sústavy a aby distribučná sústava mohla vyrobenú elektrinu v rozsahu pridelenej kapacity prijať. V prípade nevyužívania maximálnej rezervovanej kapacity je žalovaný oprávnený Zmluvu o pripojení vypovedať. Výrobné zariadenie žalobcu uvedením do prevádzky začalo dodávať elektrinu do distribučnej sústavy žalovaného. Zo strany žalobcu tak došlo k reálnemu využitiu poskytnutej kapacity. Bez jej využitia by k dodávke elektriny nemohlo dôjsť. V odovzdávacom mieste žalobcu je inštalované meradlo preukazujúce zabezpečenie a využívanie prístupu do sústavy. Odpočítané hodnoty z meradla jednoznačne preukazujú, že zo zariadenia žalobcu dochádza k dodávke elektriny do distribučnej sústavy žalovaného. V zmysle Zákona o energetike je prístupom využívanie kapacity v distribučnej sústave v rozsahu dohodnutej kapacity. Tým, že žalobca dobrovoľne a preukázateľne elektrinu do distribučnej sústavy dodal, došlo z jeho strany k využitiu distribučnej sústavy v rozsahu dohodnutej distribučnej kapacity. Preto je povinný platiť platbu za prístup do distribučnej sústavy vo výške určenej právnymi predpismi. Žalovaný poukázal aj na ním predloženú technickú analýzu, podľa ktorej každý výrobca elektriny, ktorý dodáva elektrinu do distribučnej sústavy, fakticky využíva distribučnú sústavu, dokonca aj v prípade, ak v danom okamžiku vyrobená elektrina nepreteká do distribučnej sústavy. Podľa definície a legálneho právneho výkladu nie je prístupom do sústavy nič iné ako využívanie kapacity sústavy tým, že žalobca ako výrobca elektrinu do sústavy dodáva alebo ako odberateľ elektrinu zo sústavy odoberá.

7. Žalovaný ďalej poukázal na to, že Zmluva o prístupe a distribúcii sa nemôže týkať výrobcov elektriny dodávajúcich elektrinu do sústavy, nakoľko predmetom uvedenej zmluvy je okrem samotného zabezpečenia prístupu aj distribúcia (preprava) elektriny výkonovo obmedzeného výškou rezervovanej kapacity. Distribúciou elektriny sa podľa § 2 písm. b) bod 4 Zákona o energetike rozumie preprava elektriny distribučnou sústavou na časti vymedzeného územia na účel jej prepravy odberateľom elektriny. Zákon o energetike priznáva právo na uzavretie Zmluvy o prístupe a distribúcii odberateľovi elektriny, takéto právo však nepriznáva výrobcovi elektrickej energie. Totožné vyplýva z § 7 vyhlášky ÚRSO č. 24/2013 Z. z., ktorou sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s elektrinou a pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s plynom (ďalej len „Pravidlá trhu“), ktoré upravujú náležitosti zmlúv upravených v § 26 Zákona o energetike. Rezervovanou kapacitou sa podľa § 2 písm. a) bodu 25 Pravidiel trhu rozumie podiel na maximálnej rezervovanej kapacite odberného miesta, ktorý bol dohodnutý v Zmluve o prístupe a distribúcii alebo v rámcovej distribučnej zmluve. Výrobcovia si však rezervovanú kapacitu nedojednávajú, službu distribúcie elektriny nepotrebujú a nevyužívajú, elektrinu zo sústavy neodoberajú, preto sa takéto zmluva na nich nemôže vzťahovať. Účastníkmi zmluvného vzťahu distribúcie elektriny môžu byť teda len prevádzkovateľ distribučnej sústavy a odberateľ, nikdy nie výrobca. Distribúciu zabezpečuje prevádzkovateľ distribučnej sústavy totiž pre odberateľa elektriny, nie pre výrobcu. Zmluvu o prístupe a distribúcii teda žalovaný nemohol so žalobcom uzavrieť.

8. Žalovaný nesúhlasí s tvrdením žalobcu, že neexistuje žiadny zákonný alebo zmluvný dôvod, ktorý by ho oprávňoval fakturovať žalobcovi platbu za prístup do distribučnej sústavy. Záväzkový vzťah prístupu, teda využitia kapacity distribučnej sústavy, medzi žalobcom a žalovaným jednoznačne existuje. § 26 Zákona o energetike upravuje iba základné, hlavné, nie však výlučné zmluvné vzťahy na trhu s elektrinou. Zmluvným vzťahom, ktorý v § 26 Zákona o energetike upravený nie je, je práve zmluva o prístupe do sústavy, ktorú Zákon o energetike radí medzi práva výrobcu elektriny uvedené v § 27 ods. 1. Podľa žalovaného je zmluva o prístupe subsumovaná v Zmluve o pripojení. Dojednaním výšky maximálnej rezervovanej kapacity je totiž dojednaný aj prístup výrobcu elektriny do distribučnej sústavy. Nález ústavného súdu nehovorí o potrebe vyhotovovania zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy v písomnej forme. Výpočet platby za prístup bol stanovený vo Vyhláške, neskôr vo vyhláške ÚRSO č. 18/2017 Z. z.. V prípade uzavretia písomnej zmluvy označenej ako zmluva o prístupe by sa jednalo iba o zazmluvnenie už existujúceho stavu.

9. Žalovaný sa vyjadril tiež k účinkom Nálezu, ktoré sú podľa neho ex nunc, čo má opodstatnenie s ohľadom na princíp zákazu retroaktivity právnych noriem a s ohľadom na požiadavku, aby ten, kto konal, resp. postupoval na základe dôvery v platný a účinný právny predpis, nebol v tejto dôvere k nemu sklamaný. Zjednocujúce stanovisko, na ktoré poukazuje žalobca v žalobe (sp. zn. PLz. ÚS 1/06-4 zo dňa 11.10.2006), nie je možné podľa neho aplikovať v tomto spore, nakoľko sa týka prípadu, v ktorom veriteľ požadoval plnenie z titulu právneho predpisu, ktorý stratil účinnosť v priebehu konania a domáhal sa plnenia na základe protiústavného ustanovenia zákona. Podstatné je, že dlžníci, ktorí v prospech veriteľa skôr dobrovoľne plnili, sa vrátenia svojho plnenia už domôcť nemohli.

Žalovaný neskôr poukázal aj na stanovisko Katedry ústavného práva Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, podľa ktorého je nutné rozlišovať derogačné rozhodnutia vydané v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 Ústavy SR na základe návrhu všeobecného súdu (konkrétne kontrola ústavnosti) a na základe návrhu skupiny poslancov Národnej rady SR, prezidenta alebo vlády (abstraktná kontrola ústavnosti). V prípade abstraktnej kontroly ústavnosti má derogačný nález časové účinky do budúcnosti, teda ex nunc. Na podporu svojej argumentácie žalovaný poukázal na uznesenie ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 4/2018 zo dňa 04.04.2018.

10. Žalovaný namietol tiež premlčanie nároku na vrátenie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 01.01.2014 do 30.06.2016, s poukazom na uplynutie dvojročnej premlčacej doby vyplývajúcej z ustanovení Občianskeho zákonníka. V prípade, ak by súd aplikoval ohľadom premlčania ustanovenia Obchodného zákonníka, namietol premlčanie nároku na vrátenie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 01.01.2014 do 15.03.2015.

11. Nakoniec žalovaný poukázal aj na novelu Zákona o energetike č. 309/2018 Z. z., účinnú od 01.01.2019, ktorá v § 2 písm. a) bod 12.2. doplnila definíciu pojmu prístup do distribučnej sústavy tak, že ak ide o výrobcu elektriny, prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo dodávať vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy. Podľa dôvodovej správy k návrhu zákona sa tým spresňuje definícia prístupu do sústavy z dôvodu doterajšieho rôzneho výkladu tejto definície. Spresnenie sa týka výroby elektriny vo vzťahu k jej dodávaniu do sústavy tak, že dodávanie elektriny do sústavy sa viaže na prístup do sústavy. Novela sa týkala aj zmeny definície Zmluvy o prístupe a distribúcii. Spresnený právny stav prístupu pre výrobcu po novele podľa žalovaného preukazuje, že ako právna úprava Zákona o energetike, tak ani predchádzajúca úprava zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike (ďalej len „Starý zákon o energetike“) nespájala pojem prístup výrobcu elektrickej energie s distribúciou elektriny a za prístup považovala právo výrobcu dodávať vyrobenú elektrickú energiu do distribučnej sústavy. Úmyslom zákonodarcu nebolo dosiahnuť prijatím novely nový právny stav, len spresniť existujúce definície za účelom odstránenia právnej neistoty.

12. Žalobca vo vyjadrení zo dňa 12.09.2019 (č. I. 100 spisu) zotrval na tom, že v zmysle Nálezu možno právnu povinnosť uhrádzať prevádzkovateľovi distribučnej sústavy platbu za prístup založiť výlučne Zmluvou o prístupe a distribúcii. Žalobca nesúhlasil s tvrdením žalovaného, že výrobcovia nemohli podľa úpravy účinnej do 01.01.2019 uzavrieť Zmluvu o prístupe a distribúcii. Uzatvoreniu zmluvy nič nebránilo, zmluvu totiž uzatváral s prevádzkovateľom distribučnej sústavy účastník trhu s elektrinou, ktorým je podľa § 15 ods. 2 písm. a) Zákona o energetike aj výrobca elektriny. Zákon o energetike teda aj v pôvodnom znení počítal s tým, že Zmluvu o prístupe a distribúcii uzavrie výrobca elektriny, ak sa rozhodne využívať distribučné služby, t.j. prepravovať elektrinu odberateľovi. Žalobca poukázal na to, že žalovaný pri definovaní pojmu prístup do sústavy vynechal podstatnú časť §-u 2 písm. a) bodu 12.2. Zákona o energetike, podľa ktorého sa prístupom do sústavy rozumie prístup na základe Zmluvy o prístupe a distribúcii. Pokiaľ sa žalovaný pokúša preukázať existenciu prístupu žalobcu do distribučnej sústavy žalovaného na inom základe ako na základe Zmluvy o prístupe a distribúcii, nemôže ísť o prístup v zmysle Zákona o energetike. Žalovaný je totiž už na základe Zmluvy o pripojení povinný zabezpečiť pre výrobcu maximálnu rezervovanú kapacitu bez ohľadu na to, či je alebo nie je medzi prevádzkovateľom distribučnej sústavy a výrobcou uzavretá Zmluva o prístupe a distribúcii. Služba prístupu a služba distribúcie majú podľa žalobcu nerozlúčnú povahu. Z povahy distribučnej sústavy vyplýva, že ju možno využívať len na účely distribúcie elektriny, to znamená na účely prepravy elektriny odberateľovi elektriny. Základným, zákonom explicitne uvedeným účelom prístupu do sústavy je právo prepravovať elektrinu v rozsahu zmluvne dohodnutej kapacity. Vzájomnú súvislosť týchto dvoch inštitútov chápe aj zákon, čo potvrdzuje požiadavka na uzavretie jednej jedinej zmluvy na zabezpečenie oboch inštitútov, a to Zmluvy o prístupe a distribúcii. Prístup a distribúcia sú spojené nádoby. Ak výrobca elektriny službu distribúcie elektriny nevyužíva a nemá ani uzatvorenú Zmluvu o prístupe a distribúcii, neexistuje právny titul na základe ktorého by mal platiť za údajné využívanie izolovanej služby prístupu do sústavy. Poplatok za prístup nie je možné fakturovať na základe Zmluvy o pripojení. Výrobca si na základe Zmluvy o pripojení zaplatí všetky náklady spojené s pripojením do distribučnej sústavy a so zabezpečením maximálnej rezervovanej kapacity v distribučnej sústave. Rovnako aj odberateľ elektriny si v Zmluve o pripojení zabezpečí maximálnu rezervovanú kapacitu, ktorú môže v sústave využívať, avšak to, koľko bude ten ktorý užívateľ sústavy platiť za prístup do sústavy sa dohaduje až v Zmluve o prístupe a distribúcii. Práve tu sa dohodne rezervovaná kapacita, ktorú konkrétny účastník reálne aj využije a za ktorú zaplatí. Výrobca elektriny takú zmluvu nemá a ani si rezervovanú kapacitu nedohaduje.

Teda nemá na základe čoho platiť akékoľvek poplatky za využívanie prístupu do sústavy. Z dôvodu, že v prípade Zmluvy o prístupe a distribúcii ide o vysoko formalizovanú zmluvu a jej uzavretie v písomnej forme vyplýva aj z prevádzkového poriadku žalovaného, nemohlo medzi stranami dôjsť k jej ústnemu uzavretiu.

Pripustenie argumentácie žalovaného, že účinky derogačného nálezu sú ex nunc by malo podľa žalobcu za následok popretie princípu zachovávanía ústavnosti a závažný a neústavný zásah do práva žalobcu vlastníť a užívať majetok. Námietku premlčania vznesenú žalovaným považuje za nedôvodnú s poukazom na nutnosť aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka. Plnenie žalobcu sa stalo bezdôvodným až publikovaním Nálezu.

13. Žalovaný vo vyjadrení zo dňa 05.11.2020 (č. I. 414) zotrval na tom, že žalobca nebol ako výrobca oprávnený uzavrieť so žalovaným Zmluvu o prístupe a distribúcii. Podľa žalovaného je nutné dôsledne rozlišovať medzi Zmluvou o prístupe podľa § 27 ods. 1 písm. b) Zákona o energetike, uzatvorenou výlučne medzi výrobcou elektrickej energie a prevádzkovateľom distribučnej sústavy a Zmluvou o prístupe a distribúcii podľa § 26 ods. 5 Zákona o energetike, uzatvorenou medzi odberateľom, resp. dodávateľom - subjektom odlišným od výrobcu elektrickej energie, a prevádzkovateľom distribučnej sústavy. Nerozlišovanie týchto zmluvných typov má za následok nesprávne spájanie pojmu prístup do distribučnej sústavy s právom na distribúciu, čo je však pre výrobcu z povahy veci vylúčené. Pojem prístup sa spája s dodávkou elektriny do distribučnej sústavy. Distribúciu elektriny je možné vykonávať buď na základe Zmluvy o prístupe a distribúcii, ktorú môže prevádzkovateľ distribučnej sústavy uzavrieť priamo s odberateľom, alebo na základe rámcovej distribučnej zmluvy uzatvorenej medzi prevádzkovateľom distribučnej sústavy a dodávateľom, kedy prevádzkovateľ distribučnej sústavy zabezpečuje distribúciu odberateľom elektrickej energie, s ktorými má dodávateľ uzatvorený zmluvný vzťah.

14. V priebehu konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky o dovolaniach podaných inými výrobcami elektriny vo veci G-komponentu. Strany sporu sa v ďalších svojich podaniach vyjadrovali aj k novej aplikácii právnych záverov najvyššieho súdu v tomto konaní, preto je ich potrebné na tomto mieste uviesť. V uznesení sp. zn. 3Obdo/18/2019 zo dňa 20. novembra 2019 (ďalej aj len „Uznesenie NS SR“) najvyšší súd uviedol, že v zmysle Starého zákona o energetike nebolo možné, aby výrobca elektriny uzatvoril s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy Zmluvu o pripojení bez toho, aby súčasne neuzatvoril aj zmluvu o prístupe, resp. aby táto zmluva nebola súčasťou Zmluvy o pripojení. Keďže takáto zmluva uzatvorená podľa Starého zákona o energetike nie je priamo v rozpore so Zákom o energetike, nebolo povinnosťou zmluvných strán uzatvoriť novú zmluvu a zmluva ostáva platná.

15. Žalobca v podaní zo dňa 16. júla 2021 (č. I. 744 spisu) uviedol, že Uznesenie NS SR nie je aplikovateľné na tento spor, nakoľko najvyšší súd založil svoju právnu argumentáciu na ustanovení § 21 ods. 2 písm. a) Starého zákona o energetike, podľa ktorého bol výrobca elektriny povinný uzatvoriť s prevádzkovateľom distribučnej sústavy zmluvu o prístupe a pripojení k sústave. Obdoba takejto povinnosti výrobcu sa však v Zákone o energetike, ktorý je relevantný pre posúdenie nárokov uplatnených v tomto konaní, nenachádza. Tá pribudla do Zákona o energetike až 01.01.2019.

Žalobca poukázal na prechodné ustanovenia Zákona o energetike. Uznesenie NS SR podľa neho nezohľadňuje znenie druhej vety § 96 ods. 7 Zákona o energetike, podľa ktorého ustanovenia zmlúv uzatvorených podľa doterajších predpisov, ktoré sú v rozpore s týmto zákonom, sú účastníci zmlúv povinní uviesť do súladu s týmto zákonom do 31.12.2012. S poukazom naň neobstojí argument, podľa ktorého má byť prístup do distribučnej sústavy zabezpečený pôvodnou zmluvou o pripojení. Zákon o energetike totiž v súvislosti s prístupom do distribučnej sústavy a distribúciou elektriny vymedzil konkrétny zmluvný typ, a to Zmluvu o prístupe a distribúcii.

Žalobca poukázal aj na § 96 ods. 9 vetu druhú Zákona o energetike, podľa ktorej sa zmluvy uzatvorené medzi prevádzkovateľom distribučnej sústavy a iným účastníkom trhu s elektrinou podľa doterajších predpisov, ktorých predmetom bolo zo strany prevádzkovateľa distribučnej sústavy zabezpečenie prístupu do distribučnej sústavy a distribúcia elektriny, považujú za zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny podľa tohto zákona. Podstatnou náležitosťou Zmluvy o prístupe a distribúcii je distribúcia elektriny. Len v prípade, ak bol súčasťou zmluvy uzatvorenej podľa Starého zákona o energetike aj element distribúcie elektriny, možno v zmysle vyššie uvedeného prechodného ustanovenia hovoriť o ex lege existujúcej Zmluve o prístupe a distribúcii.

Napokon žalobca poukázal aj na § 96 ods. 10 Zákona o energetike, ktorý upravuje právne postavenie výrobcov, ktorí nemali uzatvorenú zmluvu o prístupe a pripojení podľa Starého zákona o energetike.

Zákon založil právnu fikciu existencie zmluvy o pripojení len pre existujúce fyzické pripojenie zariadení na výrobu elektriny do distribučnej sústavy a zároveň len pre pripojenie do distribučnej sústavy. Vo vzťahu k prístupu do sústavy prechodné ustanovenie nezakladá žiadnu zákonnú fikciu.

Žalobca zdôraznil, že podľa Starého zákona o energetike neuzavrel so žalovaným písomne žiadnu zmluvu o prístupe a pripojení a v období rozhodnom pre tento spor existovala medzi stranami iba zmluva o pripojení. Zmluva, predmetom ktorej by bol aj prístup, resp. prístup a distribúcia elektriny medzi stranami v rozhodnom čase neexistovala. Právne vzťahy medzi stranami sporu sú preto principiálne odlišné od právnych vzťahov, ktoré boli predmetom posudzovania najvyšším súdom.

16. Žalovaný v podaní zo dňa 02.08.2023 (č. I. 841 spisu) poukázal na to, že z osemnástich Zmlúv o pripojení predložených žalobcom bolo pätnásť uzatvorených za účinnosti Zákona o energetike. Tri zmluvy boli uzatvorené ešte za účinnosti Starého zákona o energetike. Vo vzťahu k nim je preto potrebné pri posudzovaní prístupu aplikovať existujúcu ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít. Pri zvyšných zmluvách je podľa žalovaného podstatné, že všetky výrobné zariadenia boli do sústavy pripojené oveľa skôr ako boli zmluvy uzatvorené. Do sústavy boli pripojené ešte pred účinnosťou Zákona o energetike, teda zmluvný vzťah medzi žalovaným a žalobcom vznikol vo všetkých prípadoch oveľa skôr. Preto je potrebné aj v prípade posudzovania platieb za prístup vo vzťahu k týmto výrobným zariadeniam aplikovať ustanovenia Starého zákona o energetike. Od jeho účinnosti, t. j. od 01.01.2005, totiž bolo povinnosťou výrobcu elektriny mať uzatvorenú zmluvu o prístupe a o pripojení bez rozdielu. Pokiaľ chcel žalobca pôsobiť na trhu s elektrinou, musel sa prispôsobiť právnemu režimu a podmienkam, ktoré tento režim od neho ako od výrobcu požadoval. Ak by žalobca za účinnosti Starého zákona o energetike nemal k týmto výrobným zariadeniam zmluvný vzťah, ktorý by mu zabezpečoval prístup, takýto zmluvný vzťah musel byť uzatvorený. V spoločných, prechodných a záverečných ustanoveniach Starého zákona o energetike sa nenachádza žiadna výnimka, ktorá by už pripojeného výrobcu elektriny zbavovala povinnosti mať uzatvorenú zmluvu o prístupe k sústave. Výrobné zariadenia, na pripojenie ktorých boli uzatvorené Zmluvy o pripojení formálne až v roku 2014 a 2015, elektrinu vyrábali a dodávali do distribučnej sústavy žalovaného už za účinnosti Starého zákona o energetike. Využívanie prístupu a dodávanie elektriny do sústavy žalobcom potvrdzujú aj odpočty z inštalovaných meracích zariadení. Odpočty vzťahujúce sa na obdobie 12/2011 - 09/2012, osobitne pre každé výrobné zariadenie žalobcu, preukazujú, že žalobca mal pripojenie a prístup zabezpečený ešte skôr ako došlo k formálnemu uzatvoreniu Zmlúv o pripojení. Žalovaný, nakoľko v rozhodnom čase neidentifikoval nedostatok kapacity v sústave a zároveň mal za to, že sú splnené technické a obchodné podmienky prístupu a pripojenia k sústave, pristúpil v súlade s § 21 ods. 2 písm. a) v spojení s § 24 ods. 2 písm. h) Starého zákona o energetike k uzatvoreniu zmluvy o prístupe a o pripojení k sústave. Medzi stranami sporu tak bola už pred formálnou Zmluvou o pripojení uzatvorená ústna dohoda o pripojení a o prístupe a novouzatvorené Zmluvy o pripojení len deklarovali to, čo bolo uzatvorené už skôr, a po ich formálnom uzatvorení sa fakticky nič nezmenilo.

17. Žalobca v podaní zo dňa 18.09.2023 (č. I. 871 spisu) poukázal na to, že Uznesenie NS SR sa netýka klasických výrobcov elektriny, akým je on, ale výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov. Ide o podstatný skutkový rozdiel, keďže výrobca elektriny z obnoviteľných zdrojov je povinný v zmysle § 4 ods. 10 zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov, dodať celý objem vyrobenej elektriny priamo žalovanému, pričom k dodávke elektriny dochádza na odovzdávacom mieste výrobcu elektriny, t. j. na prahu. Žalobca na rozdiel od uvedeného vyrobenú elektrinu dodáva tretej osobe (zákazníkovi) priamo v areáli svojho zariadenia na výrobu a službu distribúcie (ani prístupu) nemá z akého dôvodu využívať, keďže elektrina opúšťajúca areál elektrárne už v momente prekročenia prahu elektrárne patrí tretiemu subjektu.

Záver Uznesenia NS SR taktiež nie je možné aplikovať z dôvodu, že žalobca objektívne zmluvu o prístupe (a o pripojení) uzatvorenú nemal, hoci na trhu s elektrinou pôsobil. Žalobca poprel tvrdenie žalovaného, že by zmluva o prístupe a pripojení bola uzatvorená ústne, na základe faktického pripojenia, skôr ako v roku 2014, resp. 2015. Poukázal na to, že samotný zákonodarca predpokladal, že sú výrobcovia, ktorí nemajú uzatvorenú zmluvu o prístupe a pripojení podľa Starého zákona o energetike napriek zákonnej povinnosti takú zmluvu uzatvoriť.

Záver Uznesenia NS SR nie je možné aplikovať ani v prípade troch zmlúv z 01.12.2009, nakoľko tieto zmluvy nie sú zmluvami o prístupe a pripojení, ale ide o zmluvy o pripojení odberných miest, ako sa uvádza v čl. II. každej z týchto zmlúv.

Pokiaľ ide o novelu Zákona o energetike z roku 2018, táto zaviedla novú, dovtedy neexistujúcu povinnosť uzatvoriť zmluvu, ktorej uzatvorenie predtým zákon nevyžadoval. Povinnosti právny poriadok neukladá

retroaktívne. Ak sa novelou mali odstraňovať pochybnosti, tieto sa mohli odstrániť iba od účinnosti novely.

Žalovaný podľa žalobcu vo vzťahu k účinkom Nálezu nereagoval na argumentáciu žalobcu, že prípadné účinky nálezu ex nunc by do rúk zákonodarcu zverili fakticky neobmedzenú moc pri tvorbe právnych predpisov, bez rešpektovania Ústavy. V prípade prijatia právneho predpisu nesúladného s Ústavou by totiž neexistoval zákonný spôsob, ako by sa dotknuté osoby mohli domáhať náhrady škody za obdobie účinnosti právneho predpisu.

K predloženým odpočtom z meracích zariadení žalobca uviedol, že tvrdenie žalovaného, že namerané množstvo vyrobenej elektriny na prahu elektrárne má preukazovať využívanie prístupu do sústavy žalobcom, je nesprávne. Namerané údaje potvrdzujú len skutočnosť, že elektrina bola v nameranom množstve vyrobená žalobcom v tom ktorom zariadení na výrobu elektriny a bola odovzdaná na prahu elektrárne dodávateľovi elektriny na jej predaj a prepravu do odberných miest konečných odberateľov. K tomu, aby elektrina bola vôbec vyrobená musia existovať aj zmluvy, ktoré stanovujú, kto si výrobu elektriny (dodávku) objednal, kto si objednal distribúciu a komu bude elektrina dodaná. Z nameraných údajov nie je jasné čo si ten ktorý z vyššie uvedených účastníkov trhu s elektrinou objednal. Údaje z inštalovaných meracích zariadení (elektromerov) – odpočtov, tak nepreukazujú nič iné, len množstvo vyrobenej elektriny zistenej na prahu elektrárne v odovzdávacom mieste a odovzdané obchodníkovi s elektrinou/dodávateľovi elektriny/inému účastníkovi trhu s elektrinou. Vôbec nepreukazujú využitie prístupu do distribučnej sústavy zo strany žalobcu. Ak by odpočty mali preukazovať využitie prístupu do distribučnej sústavy zo strany žalobcu, muselo by byť z nich jasné aké služby prevádzkovateľ distribučnej sústavy výrobcovi elektriny poskytuje. Ak by mali byť namerané údaje dôkazom o poskytnutej službe, boli by zároveň podkladom pre určenie výšky odplaty za prístup do distribučnej sústavy. Platba za prístup sa však odvíja od výšky inštalovaného výkonu alebo maximálnej rezervovanej kapacity a množstvo nameranej elektriny nemá na ňu žiadny vplyv. Žalobca poukázal na to, že žalovaný poskytol namerané údaje aj za Vodnú elektrárňu Bešeňová a Prečerpávaciu vodnú elektrárňu Čierny Váh, ktoré však neboli súčasťou uplatneného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia.

18. Na nariadenom pojednávaní žalobca zotrval na podanej žalobe a na skutočnostiach uvedených v jeho skorších vyjadreniach. Zopakoval, že v rozhodnom období so žalovaným Zmluvu o prístupe a distribúcii uzatvorenú nemal. Medzi stranami nebola uzatvorená ani Zmluva o pripojení a o prístupe podľa Starého zákona o energetike. Prístup by si strany museli dohodnúť. Fikcia existencie zmluvy o prístupe, ak bola uzatvorená zmluva o pripojení, neobstoí, túto nepredpokladajú ani prechodné ustanovenia Zákona o energetike. Údaje namerané elektromermi v odovzdávacom mieste nepreukazujú skutočnosť, že výrobca elektriny elektrinu dodával do sústavy, tieto preukazujú len skutočnosť, že výrobca elektrinu vyrobil v nameranom množstve. Ako náhle sa však elektrina dostala do odovzdávacieho miesta, vlastnícke právo k nej žalobca už nemal. Žalobca netvrdí, že elektrina sa do distribučnej sústavy nedostala. Pretoeť ňou musela. Žalobca však tvrdí, že táto elektrina už nevojde do sústavy ako jeho vlastníctvo, ale ako elektrina, ktorá bola dodaná v odovzdávacom mieste inému účastníkovi trhu s elektrinou. V období, keď sa výrobné zariadenia žalobcu pripájali do distribučnej sústavy existoval jeden podnik, ktorého súčasťou bola aj distribučná sústava, čo znamená, že zmluva o pripojení sa v tom období neuzatvárala. V prípade zmluvy o prístupe do sústavy uvedenej v § 27 ods. 1 písm. b) Zákona o energetike išlo o skratku a zákonodarca mal na mysli Zmluvu o prístupe a distribúcii.

19. Žalovaný za podstatné pre spor považoval otázku prístupu žalobcu do distribučnej sústavy. K námietke žalobcu, že jeho skutková situácia je odlišná od situácie výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov uviedol, že prístup predstavuje právo dodávať elektrinu do sústavy bez ohľadu na status výrobcu. Prístup je upravený v Zákone o energetike a vzťahuje sa na všetkých. Otázka prístupu sa nehodnotí z pohľadu toho komu je elektrina dodávaná alebo kto si ju kupuje. Z pohľadu prístupu treba rozumieť to, či sa elektrina dostáva do sústavy alebo sa do sústavy nedostáva. Žalovaný poukázal na Zmluvy o prístupe a distribúcii, uzavreté so žalobcom podľa Zákona o energetike po novele účinnej od 01.01.2019, ktoré vyvracajú tvrdenie žalobcu, že ani v súčasnosti prístup do sústavy nevyužíva a nepotrebuje. Skutočnosť, že elektrina žalobcovi v odovzdávacom mieste už nepatrila, ale patrila inému subjektu, nesvedčí o tom, že by žalobca prístup nevyužíval. Výrobca elektriny je povinný mať zabezpečenú dodávku určitou zmluvou so subjektom, ktorý ju kúpi. V opačnom prípade by sa v zmysle § 46 písm. a) Zákona o energetike jednalo o neoprávnené dodávanie. Číže výrobca musí mať zo zákona zabezpečený predaj elektriny určitému subjektu a je jedno, či dodáva elektrinu na straty za zvýhodnenú cenu, alebo elektrinu dodáva inému subjektu, napríklad dodávateľovi elektriny za trhové ceny. Prístupom nie je už následná

preprava elektriny koncovým odberateľom, prístupom je len právo vpúšťať, ktoré žalobca preukázateľne využíva.

V prípade troch zmlúv o pripojení z roku 2009 nejde o zmluvy, ktoré boli uzatvorené pre odber elektriny. Ide o štandardné zmluvy o pripojení výrobcu do distribučnej sústavy. V čase uzatvárania uvedených zmlúv musel byť výrobca vždy súčasne aj odberateľom elektriny, teda podmienka pre dodávanie do sústavy bola, že výrobca musel mať zriadené aj odberné miesto. Keď výrobca uzatváral zmluvu o pripojení, musel už mať postavenie odberateľa. Zmluva o pripojení výrobcu teda bola akoby nejakou nadstavbou. V tejto nadstavbovej zmluve o pripojení musela byť dohodnutá maximálna rezervovaná kapacita, muselo byť pridelené osobitné identifikačné číslo pre odovzdávacie miesto. Presne toto v tých zmluvách uvedené bolo. EIC kód je energeticky identifikovateľný kód buď odberného miesta alebo odovzdávacieho miesta. Ak je v zmluve odlišný kód pre odberné miesto a pre odovzdávacie miesto, je zrejme, že odberné aj odovzdávacie miesto muselo mať samostatnú zmluvu o pripojení. Zmluvy o pripojení uzatvorené za účinnosti Starého zákona o energetike sú štandardnými zmluvami o pripojení výrobcu. Vyplýva to aj z čl. I. predmetných zmlúv, podľa ktorého ide o pripojenie výrobcu, nie odberateľa. V zmluvách o pripojení uzatvorených za účinnosti Zákona o energetike je prostredníctvom maximálnej rezervovanej kapacity upravený aj prístup. Tento prístup žalobca využíva, takže Zmluvy o pripojení uzavreté za účinnosti Zákona o energetike obsahujú aj zmluvu o prístupe. Vyplýva to aj zo znenia bodu 2.6 Zmlúv o pripojení, v ktorom sa uvádza, že výrobca je povinný mať uzatvorenú zmluvu o prístupe v deň pripojenia do sústavy.

20. Žalobca na preukázanie svojich tvrdení označil ako dôkazy Zmluvy o pripojení (1. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 09.10.2014 2. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 14.10.2014 3. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 09.10.2014 4. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 09.10.2014 5. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 09.10.2014 6. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 09.10.2014 7. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 09.10.2014 8. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 09.10.2014 9. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 09.10.2014 10. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 09.10.2014 11. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 09.10.2014 12. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 09.10.2014 13. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 09.10.2014 14. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 09.10.2014 15. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 01.07.2015 16. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 01.12.2009 17. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 01.12.2009 18. Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 01.12.2009, faktúry za obdobie od 01.01.2014 do 31.12.2018, výpisy z účtov, výzvy žalovanému na vydanie bezdôvodného obohatenia, odpovede žalovaného na výzvy, Rámcovú distribučnú zmluvu č. B. zo dňa 07.01.2008 spolu s dodatkom č. 1 z 01.07.2013, Rámcovú distribučnú zmluvu č. B. zo dňa 17.12.2015, zoznamy faktúr a zoznamy úhrad za celé žalované obdobie, Prevádzkový poriadok žalovaného platný od 15.02.2013 a od 18.12.2014, vzorovú Zmluvu o prístupe a distribúcii, potvrdenie o zaslaní žaloby žalovanému s doručenkou. Žalobca navrhol vykonať výsluch svedkov A. C. a B. D. za účelom objasnenia a preukázania vývoja a procesu zavedenia G-komponentu do energetickej legislatívy, objasnenia kontextu komunikácie námietok a výhrad žalobcu voči fakturovaniu G-komponentu, vyjadrenia sa k skutočnosti, že žalovaný neposkytuje žalobcovi žiadne služby prístupu a distribúcie vo vzťahu k odovzdávacím miestam, objasnenia systému dodávok elektriny odberateľovi a dodávateľovi elektriny a popisu procesu pripojenia zariadenia do distribučnej sústavy.

21. Žalovaný na preukázanie svojich tvrdení označil ako dôkazy Cenníky distribúcie elektriny na roky 2014 až 2017, Zmluvy o pripojení (zmluvy označené žalobcom uvedené pod č. 1, 3 až 14 a Zmluvu o pripojení č. A. zo dňa 09.10.2014), Zmluvu o výkupe elektriny na krytie strát č. XXX-X/XXXX uzavretú medzi žalobcom a SSE-D, a.s., faktúry za dodávku elektriny vystavené žalobcom na základe zmlúv o výkupe elektriny na krytie strát, technicko-odborné posúdenie, technické podmienky prevádzkovateľa distribučnej sústavy, rámcové distribučné zmluvy, faktúry za distribučné služby vystavené žalovaným a faktúry za dodávku a distribúciu elektriny vystavené dodávateľom, ktoré sa týkajú zmlúv o združenej dodávke, odpočty z inštalovaných meracích zariadení za obdobie od 31.12.2011 do 01.09.2012 a odpočty z inštalovaných meracích zariadení za obdobie rokov 2014 až 2018. Ďalej žalovaný navrhol výsluch svedka E. F. G., zodpovedného za pripájanie výrobných zdrojov do sústavy. Žalovaný tiež navrhol, aby súd vyžiadal od tretieho subjektu - dodávateľa elektriny žalobcu, faktúry za dodávku a distribúciu elektriny vystavené dodávateľom. Na pojednávaní žalovaný predložil Zmluvy o prístupe a distribúcii uzavreté medzi ním a žalobcom po 01.01.2019.

22. Podľa § 261 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, táto časť zákona upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti.

23. Podľa § 1 ods. 1, 2 Obchodného zákonníka, tento zákon upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním. Právne vzťahy uvedené v odseku 1 sa spravujú ustanoveniami tohto zákona. Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí, a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva tento zákon.

24. Podľa § 451 ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať. Bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

25. Podľa § 458 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka, musí sa vydať všetko, čo sa nadobudlo bezdôvodným obohatením.

26. Podľa § 387 ods. 1 Obchodného zákonníka, právo sa premlčí uplynutím premlčacej doby ustanovenej zákonom.

27. Podľa § 391 ods. 1 Obchodného zákonníka, pri právach vymáhateľných na súde začína plynúť premlčacia doba odo dňa, keď sa právo mohlo uplatniť na súde, ak tento zákon neustanovuje niečo iné.

28. Podľa § 397 Obchodného zákonníka, ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky.

29. Podľa § 2 písm. a) bod 22 zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike, v znení účinnom do 31.08.2012, na účely tohto zákona sa rozumie všeobecne pripojením do sústavy alebo do siete fyzické pripojenie elektroenergetického zariadenia alebo odberného elektrického zariadenia do sústavy alebo fyzické pripojenie plynárenského zariadenia alebo odberného plynového zariadenia do siete.

30. Podľa § 2 písm. a) bod 23.2. zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike, v znení účinnom do 31.08.2012, na účely tohto zákona sa rozumie všeobecne prístupom do sústavy alebo do siete prístup na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny.

31. Podľa § 21 ods. 1 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike, v znení účinnom do 31.08.2012, výrobca elektriny má právo pripojiť zariadenie na výrobu elektriny k sústave, ak spĺňa technické a obchodné podmienky prístupu a pripojenia do sústavy.

32. Podľa § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike, v znení účinnom do 31.08.2012, výrobca elektriny je povinný uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy.

33. Podľa § 24 ods. 1 písm. d) zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike, v znení účinnom do 31.08.2012, prevádzkovateľ distribučnej sústavy má právo odmietnuť prístup do sústavy z dôvodu nedostatku kapacity sústavy.

34. Podľa § 24 ods. 2 písm. h) zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike, v znení účinnom do 31.08.2012, prevádzkovateľ distribučnej sústavy je povinný uzatvoriť zmluvu o prístupe a zmluvu o pripojení k sústave, ak sú splnené technické a obchodné podmienky prístupu a pripojenia k sústave.

35. Podľa § 24 ods. 2 písm. i) zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike, v znení účinnom do 31.08.2012, prevádzkovateľ distribučnej sústavy je povinný uzatvoriť zmluvu o distribúcií elektriny s každým, kto o to požiadava, ak sú splnené technické a obchodné podmienky prístupu a pripojenia k sústave a technické podmienky distribúcie elektriny.

36. Podľa § 2 písm. b) bod 7 zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike, v znení účinnom do 31.08.2012, na účely tohto zákona sa rozumie v elektroenergetike distribúciou elektriny preprava elektriny distribučnou sústavou na časti vymedzeného územia.

37. Podľa § 2 písm. a) bod 11 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, na účely tohto zákona sa rozumie všeobecne pripojením do sústavy alebo do siete zabezpečenie potrebnej kapacity na pripojenie v sústave alebo v sieti a fyzické pripojenie elektroenergetického zariadenia alebo odberného elektrického zariadenia do sústavy alebo fyzické pripojenie plynárenského zariadenia alebo odberného plynového zariadenia do siete.

38. Podľa § 2 písm. a) bod 12.2. zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, v znení účinnom do 31.12.2018, na účely tohto zákona sa rozumie všeobecne prístupom do sústavy alebo do siete prístup na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, pričom prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo využívať distribučnú sústavu v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity.

39. Podľa § 2 písm. b) bod 4 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, na účely tohto zákona sa rozumie v elektroenergetike distribúciou elektriny preprava elektriny distribučnou sústavou na časti vymedzeného územia na účel jej prepravy odberateľom elektriny.

40. Podľa § 15 ods. 15 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, v znení účinnom do 31.12.2018, účastníci trhu s elektrinou a účastníci trhu s plynom sú povinní dodržiavať pravidlá trhu.

41. Podľa § 26 ods. 3 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, v znení účinnom do 31.12.2018, zmluvou o pripojení do distribučnej sústavy sa zaväzuje prevádzkovateľ distribučnej sústavy zabezpečiť v sústave kapacitu na pripojenie v zmluvne dohodnutej výške a po splnení obchodných podmienok a technických podmienok pripojiť k distribučnej sústave zariadenie žiadateľa na výrobu, distribúciu alebo odber elektriny a zabezpečiť dohodnutú kapacitu vo výške podľa zmluvy a žiadateľ sa zaväzuje uhradiť cenu za pripojenie.

42. Podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, v znení účinnom do 31.12.2018, zmluvou o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny sa zaväzuje prevádzkovateľ distribučnej sústavy rezervovať dohodnutú distribučnú kapacitu, umožniť prístup do sústavy a prepraviť pre účastníka trhu s elektrinou množstvo elektriny výkonovo obmedzené výškou rezervovanej kapacity, vrátane služieb spojených s používaním prenosovej sústavy, a účastník trhu s elektrinou sa zaväzuje zaplatiť cenu za poskytnutie distribučných a súvisiacich služieb.

43. Podľa § 26 ods. 16 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike v znení účinnom do 31.12.2018, náležitosti zmlúv podľa odsekov 1 až 15 upravujú pravidlá trhu.

44. Podľa § 27 ods. 1 písm. a) zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, v znení účinnom do 31.12.2018, výrobca elektriny má právo pripojiť zariadenie na výrobu elektriny do sústavy, ak spĺňa technické podmienky a obchodné podmienky pripojenia do sústavy; tým nie je dotknuté ustanovenie § 28 ods. 1 písm. h).

45. Podľa § 27 ods. 1 písm. b) zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, v znení účinnom do 31.12.2018, výrobca elektriny má právo uzatvoriť zmluvu o prístupe do sústavy, ak spĺňa technické podmienky a obchodné podmienky prístupu do sústavy.

46. Podľa § 27 ods. 2 písm. a) zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, výrobca elektriny je povinný uzatvoriť zmluvu o pripojení do sústavy s prevádzkovateľom sústavy.

47. Podľa § 31 ods. 1 písm. d) zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, prevádzkovateľ distribučnej sústavy má právo odmietnuť prístup do sústavy z dôvodu nedostatku kapacity sústavy.

48. Podľa § 31 ods. 2 písm. h) zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, prevádzkovateľ distribučnej sústavy je povinný uzatvoriť zmluvu o pripojení do sústavy s vlastníkom odberného elektrického zariadenia alebo elektroenergetického zariadenia, ak sú splnené technické podmienky a obchodné podmienky pripojenia do sústavy.

49. Podľa § 31 ods. 2 písm. i) zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, prevádzkovateľ distribučnej sústavy je povinný uzatvoriť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny s každým, kto o to požiada, ak sú splnené technické podmienky a obchodné podmienky prístupu do sústavy a distribúcie elektriny.

50. Podľa § 35 ods. 1 písm. b) zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, v znení účinnom do 31.12.2018, odberateľ elektriny má právo uzatvoriť zmluvu o prístupe do prenosovej sústavy a prenose elektriny s prevádzkovateľom prenosovej sústavy alebo zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny s prevádzkovateľom distribučnej sústavy, ak tieto služby nezabezpečil dodávateľ elektriny.

51. Podľa § 96 ods. 7 veta prvá a druhá zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, zmluvy uzatvorené podľa doterajších predpisov zostávajú v platnosti. Ustanovenia zmlúv uzatvorených podľa doterajších predpisov, ktoré sú v rozpore s týmto zákonom, sú účastníci zmlúv povinní uviesť do súladu s týmto zákonom do 31. decembra 2012.

52. Podľa § 96 ods. 9 veta druhá zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, zmluvy uzatvorené medzi prevádzkovateľom distribučnej sústavy a iným účastníkom trhu s elektrinou podľa doterajších predpisov, ktorých predmetom bolo zo strany prevádzkovateľa distribučnej sústavy zabezpečenie prístupu do distribučnej sústavy a distribúcia elektriny, sa považujú za zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny podľa tohto zákona.

53. Podľa § 96 ods. 10 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, pre užívateľov distribučnej sústavy, ktorí sú fyzicky pripojení do distribučnej sústavy a nemajú ku dňu účinnosti tohto zákona uzatvorenú zmluvu o pripojení, platí, že sú pripojení na základe zmluvy o pripojení a vzťahujú sa na nich primerane práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy o pripojení podľa tohto zákona. Za maximálnu rezervovanú kapacitu pripojenia sa považuje najvyššia nameraná hodnota príkonu za obdobie posledných dvoch rokov. Za maximálnu rezervovanú kapacitu pripojenia už pripojených zariadení na výrobu elektriny sa považuje inštalovaný činný výkon zariadenia na výrobu elektriny.

54. Podľa § 7 ods. 1 veta prvá a druhá Pravidiel trhu, distribúciu elektriny zabezpečuje prevádzkovateľ distribučnej sústavy na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny uzatvorenej s užívateľom sústavy alebo na základe rámcovej distribučnej zmluvy uzavretej s dodávateľom elektriny. Na každé odberné miesto sa uzatvára iba jedna zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny okrem prípadov pohyblivých odberných miest, ktorými sú elektrické hnacie dráhové vozidlá.

55. Podľa § 7 ods. 2 Pravidiel trhu, v znení účinnom do 31.12.2016, žiadosť o uzatvorenie zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny sa doručí príslušnému prevádzkovateľovi distribučnej sústavy najmenej 21 dní pred začatím distribúcie elektriny do odberného miesta užívateľa sústavy, inak prevádzkovateľ distribučnej sústavy môže odmietnuť distribúciu elektriny k požadovanému termínu. Prevádzkovateľ distribučnej sústavy túto skutočnosť oznámi žiadateľovi o uzatvorení zmluvy aj s termínom, ku ktorému prevádzkovateľ distribučnej sústavy súhlasí so začatím distribúcie elektriny.

56. Podľa § 26 ods. 23 Vyhlášky, v znení účinnom do 20.07.2016, platba za prístup do distribučnej sústavy sa uhrádza prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy výrobcom elektriny pripojeným do regionálnej distribučnej sústavy vo výške 30% hodnoty maximálnej rezervovanej kapacity dojednanej v zmluve o pripojení zariadenia na výrobu elektriny do regionálnej distribučnej sústavy alebo z hodnoty výšky celkového inštalovaného výkonu zariadenia na výrobu elektriny, ak zariadenie na výrobu elektriny nemá uzatvorenú zmluvu o pripojení zariadenia na výrobu elektriny do regionálnej distribučnej sústavy vo výške tarify za dvanásťmesačnú rezervovanú kapacitu podľa účinného cenového rozhodnutia úradu za prístup do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny na rok t pre prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy. Výrobcom elektriny pripojeným do regionálnej distribučnej sústavy sa uhrádza prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy platba za prístup do distribučnej sústavy vo výške podľa predchádzajúcej vety na základe faktúry vystavenej prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy, a to aj v prípade, ak takýto výrobca elektriny nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o pripojení alebo zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny. Výrobcovia elektriny si rezervovanú kapacitu neobjednávajú. Na napäťovej úrovni nízkeho

napätia sa hodnota maximálnej rezervovanej kapacity rovná hodnote rezervovanej kapacity určenej menovitou hodnotou hlavného ističa v ampéroch. To neplatí pre výrobcu elektriny, ktorého zariadenie na výrobu elektriny slúži výlučne na poskytovanie podporných služieb pre prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo výlučne na dodávku regulačnej elektriny, a výrobcu elektriny, ktorý prevádzkuje zariadenie na výrobu elektriny z vodnej energie s celkovým inštalovaným výkonom do 5 MW.

57. Podľa § 26 ods. 23 Vyhlášky, v znení účinnom od 21.07.2016, platba za prístup do distribučnej sústavy sa uhrádza prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy výrobcom elektriny pripojeným do regionálnej distribučnej sústavy vo výške 30% hodnoty maximálnej rezervovanej kapacity dojednanej v zmluve o pripojení zariadenia na výrobu elektriny do regionálnej distribučnej sústavy alebo z hodnoty výšky celkového inštalovaného výkonu zariadenia na výrobu elektriny, ak zariadenie na výrobu elektriny nemá uzatvorenú zmluvu o pripojení zariadenia na výrobu elektriny do regionálnej distribučnej sústavy vo výške tarify za dvanásťmesačnú rezervovanú kapacitu podľa účinného cenového rozhodnutia úradu za prístup do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny na rok t pre prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy. Výrobcom elektriny pripojeným do regionálnej distribučnej sústavy sa uhrádza prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy platba za prístup do distribučnej sústavy vo výške podľa predchádzajúcej vety na základe faktúry vystavenej prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy. *) Výrobcovia elektriny si rezervovanú kapacitu neobjednávajú. Na napäťovej úrovni nízkeho napätia sa hodnota maximálnej rezervovanej kapacity rovná hodnote rezervovanej kapacity určenej menovitou hodnotou hlavného ističa v ampéroch. To neplatí pre výrobcu elektriny, ktorého zariadenie na výrobu elektriny slúži výlučne na poskytovanie podporných služieb pre prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo výlučne na dodávku regulačnej elektriny, a výrobcu elektriny, ktorý prevádzkuje zariadenie na výrobu elektriny z vodnej energie s celkovým inštalovaným výkonom do 5 MW.

58. Podľa § 26 ods. 23 vyhlášky ÚRSO č. 18/2017 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike a niektoré podmienky vykonávania regulovaných činností v elektroenergetike, v znení účinnom do 19.10.2019, platba za prístup do distribučnej sústavy sa uhrádza prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy výrobcom elektriny pripojeným do regionálnej distribučnej sústavy vo výške 30% hodnoty maximálnej rezervovanej kapacity dojednanej v zmluve o pripojení zariadenia na výrobu elektriny do regionálnej distribučnej sústavy alebo z hodnoty výšky celkového inštalovaného výkonu zariadenia na výrobu elektriny, ak zariadenie na výrobu elektriny nemá uzatvorenú zmluvu o pripojení zariadenia na výrobu elektriny do regionálnej distribučnej sústavy vo výške tarify za dvanásťmesačnú rezervovanú kapacitu podľa cenového rozhodnutia úradu za prístup do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny na rok t pre prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy. Výrobcom elektriny pripojeným do regionálnej distribučnej sústavy sa uhrádza prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy platba za prístup do distribučnej sústavy vo výške podľa prvej vety na základe faktúry vystavenej prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy. Výrobcovia elektriny si rezervovanú kapacitu pre odovzdávacie miesto neobjednávajú. Na napäťovej úrovni nízkeho napätia sa hodnota maximálnej rezervovanej kapacity rovná hodnote rezervovanej kapacity určenej menovitou hodnotou hlavného ističa v ampéroch. To neplatí pre výrobcu elektriny, ktorého zariadenie na výrobu elektriny slúži výlučne na poskytovanie podporných služieb pre prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo výlučne na dodávku regulačnej elektriny a výrobcu elektriny, ktorý prevádzkuje zariadenie na výrobu elektriny z vodnej energie s celkovým inštalovaným výkonom do 5 MW.

59. Podľa § 34 Občianskeho zákonníka, právny úkon je prejav vôle smerujúci najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú.

60. Podľa § 35 ods. 1 Občianskeho zákonníka, prejav vôle sa môže urobiť konaním alebo opomenutím; môže sa stať výslovne alebo iným spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti o tom, čo chcel účastník prejsť.

61. Podanou žalobou sa žalobca domáha voči žalovanému vydania bezdôvodného obohatenia titulom platieb, ktoré uhradil za prístup do distribučnej sústavy žalovaného za obdobie od 01.01.2014 do 31.12.2018. Žalobca platby uhrádzal s poukazom na ustanovenie § 26 ods. 23 Vyhlášky, ktorým bola od 01.01.2014 zavedená povinnosť výrobcov elektriny pripojených do regionálnej distribučnej sústavy uhrádzať prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy platbu za prístup do distribučnej sústavy, a to aj v prípade, ak výrobca nemal s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú Zmluvu o prístupe a distribúcii. V dôsledku Nálezu ústavného súdu stratila časť Vyhlášky, podľa

ktorej platbu za prístup bol povinný uhrádzať aj výrobca, ktorý nemal s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú Zmluvu o prístupe a distribúcii, účinnosť a platnosť. Keďže žalobca podľa jeho tvrdenia nemal so žalovaným vo vzťahu ani k jednému jeho odovzdávaciemu miestu uzatvorenú Zmluvu o prístupe a distribúcii, právny dôvod, na základe ktorého platby uhrádzal, v dôsledku Nálezu odpadol a ďalšie jeho platby za prístup boli plnením bez právneho dôvodu.

62. Žalovaný tvrdil, že žalobca prístup do sústavy využíval, nakoľko vyrobenú elektrinu do sústavy dodával. Preto bol povinný za prístup platiť. Prístup do sústavy bol medzi stranami dojednaný v Zmluvách o pripojení dojednaním maximálnej rezervovanej kapacity. Zmluvu o prístupe a pripojení do distribučnej sústavy bol žalobca povinný uzavrieť už za účinnosti Starého zákona o energetike, nakoľko jeho výrobné zariadenia boli už vtedy pripojené do distribučnej sústavy.

63. Žalobca pôsobí na trhu s elektrinou (aj) ako výrobca elektriny a elektrinu vyrába vo viacerých výrobných zariadeniach. Uvedené nebolo v konaní sporné. Žalobca k žalobe pripojil celkovo osemnásť Zmlúv o pripojení. K žalobe pripojil aj zoznam uhradených faktúr, zoznam vykonaných úhrad a výpisy z účtov. Predložil aj výzvy, ktorými žalovaného vyzval na vydanie bezdôvodného obohatenia. Z predložených Zmlúv o pripojení zistil súd nasledovné:

1/ Zmluva o pripojení zariadenia výrobcu do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 09.10.2014 sa týka zariadenia na výrobu: A. H. – G.. V zmluve je dohodnutá maximálna rezervovaná kapacita. V čl. I. zmluvy prevádzkovateľ distribučnej sústavy (žalovaný) a výrobca (žalobca) uzavretím zmluvy potvrdzujú, že dotknuté zariadenie výrobcu na výrobu elektriny je pripojené do distribučnej sústavy žalovaného. Zariadenie je pripojené k distribučnej sústave od roku 1954. Podľa bodu 2.1 zmluvy sa pripojenie k distribučnej sústave žalovaného uskutočnilo v súlade s elektroenergetickou legislatívou platnou v čase pripojenia. Výrobcovi uzatvorením zmluvy nevzniká povinnosť úhrady pripojovacieho poplatku.

2/ Zmluva o pripojení zariadenia výrobcu do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 14.10.2014 sa týka zariadenia na výrobu: A. H. – I. F. A. – prečerpávanie. V zmluve bola dohodnutá maximálna rezervovaná kapacita. V zmluve strany potvrdili, že zariadenie je pripojené do distribučnej sústavy žalovaného. Zariadenie je pripojené k distribučnej sústave od roku 1976. Výrobcovi uzavretím zmluvy nevznikla povinnosť úhrady pripojovacieho poplatku.

3/ Zmluva o pripojení zariadenia výrobcu do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 09.10.2014 sa týka zariadenia na výrobu: A. H. – J. A.. V zmluve bola dohodnutá maximálna rezervovaná kapacita. V zmluve strany potvrdili, že zariadenie je pripojené do distribučnej sústavy žalovaného. Zariadenie je pripojené k distribučnej sústave od roku 1957. Výrobcovi uzavretím zmluvy nevznikla povinnosť úhrady pripojovacieho poplatku.

4/ Zmluva o pripojení zariadenia výrobcu do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 09.10.2014 sa týka zariadenia na výrobu: A. H. – K. A.. V zmluve bola dohodnutá maximálna rezervovaná kapacita. V zmluve strany potvrdili, že zariadenie je pripojené do distribučnej sústavy žalovaného. Zariadenie je pripojené k distribučnej sústave od roku 1958. Výrobcovi uzavretím zmluvy nevznikla povinnosť úhrady pripojovacieho poplatku.

5/ Zmluva o pripojení zariadenia výrobcu do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 09.10.2014 sa týka zariadenia na výrobu: A. H. – I. A.. V zmluve bola dohodnutá maximálna rezervovaná kapacita. V zmluve strany potvrdili, že zariadenie je pripojené do distribučnej sústavy žalovaného. Zariadenie je pripojené k distribučnej sústave od roku 1961. Výrobcovi uzavretím zmluvy nevznikla povinnosť úhrady pripojovacieho poplatku.

6/ Zmluva o pripojení zariadenia výrobcu do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 09.10.2014 sa týka zariadenia na výrobu: A. H. – L. A.. V zmluve bola dohodnutá maximálna rezervovaná kapacita. V zmluve strany potvrdili, že zariadenie je pripojené do distribučnej sústavy žalovaného. Zariadenie je pripojené k distribučnej sústave od roku 1962 - 1964. Výrobcovi uzavretím zmluvy nevznikla povinnosť úhrady pripojovacieho poplatku.

7/ Zmluva o pripojení zariadenia výrobcu do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 09.10.2014 sa týka zariadenia na výrobu: A. H. – F. A.. V zmluve bola dohodnutá maximálna rezervovaná kapacita. V zmluve strany potvrdili, že zariadenie je pripojené do distribučnej sústavy žalovaného. Zariadenie je pripojené k distribučnej sústave od roku 1963 - 1965. Výrobcovi uzavretím zmluvy nevznikla povinnosť úhrady pripojovacieho poplatku.

8/ Zmluva o pripojení zariadenia výrobcu do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 09.10.2014 sa týka výrobného zariadenia na výrobu: A. H. – M. N. A.. V zmluve bola dohodnutá maximálna rezervovaná kapacita. V zmluve strany potvrdili, že zariadenie je pripojené do distribučnej sústavy žalovaného.

Zariadenie je pripojené k distribučnej sústave od roku 1963 - 1964. Výrobcovi uzavretím zmluvy nevznikla povinnosť úhrady pripojovacieho poplatku.

9/ Zmluva o pripojení zariadenia výrobcu do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 09.10.2014 sa týka zariadenia na výrobu: A. H. – O. A.. V zmluve bola dohodnutá maximálna rezervovaná kapacita. V zmluve strany potvrdili, že zariadenie je pripojené do distribučnej sústavy žalovaného. Zariadenie je pripojené k distribučnej sústave od roku 1957 - 1958. Výrobcovi uzavretím zmluvy nevznikla povinnosť úhrady pripojovacieho poplatku.

10/ Zmluva o pripojení zariadenia výrobcu do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 09.10.2014 sa týka zariadenia na výrobu A. H. – I. A.. V zmluve bola dohodnutá maximálna rezervovaná kapacita. V zmluve strany potvrdili, že zariadenie je pripojené do distribučnej sústavy žalovaného. Zariadenie je pripojené k distribučnej sústave od roku 1936. Výrobcovi uzavretím zmluvy nevznikla povinnosť úhrady pripojovacieho poplatku.

11/ Zmluva o pripojení zariadenia výrobcu do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 09.10.2014 sa týka zariadenia na výrobu: A. H. – E. A.. V zmluve bola dohodnutá maximálna rezervovaná kapacita. V zmluve strany potvrdili, že zariadenie je pripojené do distribučnej sústavy žalovaného. Zariadenie je pripojené k distribučnej sústave od roku 1946. Výrobcovi uzavretím zmluvy nevznikla povinnosť úhrady pripojovacieho poplatku.

12/ Zmluva o pripojení zariadenia výrobcu do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 09.10.2014 sa týka zariadenia na výrobu: A. H. – P. O. A. A.. V zmluve bola dohodnutá maximálna rezervovaná kapacita. V zmluve strany potvrdili, že zariadenie je pripojené do distribučnej sústavy žalovaného. Zariadenie je pripojené k distribučnej sústave od roku 1949. Výrobcovi uzavretím zmluvy nevznikla povinnosť úhrady pripojovacieho poplatku.

13/ Zmluva o pripojení zariadenia výrobcu do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 09.10.2014 sa týka zariadenia na výrobu: A. H. – P. O. A. A.. V zmluve bola dohodnutá maximálna rezervovaná kapacita. V zmluve strany potvrdili, že zariadenie je pripojené do distribučnej sústavy žalovaného. Zariadenie je pripojené k distribučnej sústave od roku 1949. Výrobcovi uzavretím zmluvy nevznikla povinnosť úhrady pripojovacieho poplatku.

14/ Zmluva o pripojení zariadenia výrobcu do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 09.10.2014 sa týka zariadenia na výrobu: A. H. – C.. V zmluve bola dohodnutá maximálna rezervovaná kapacita. V zmluve strany potvrdili, že zariadenie je pripojené do distribučnej sústavy žalovaného. Zariadenie je pripojené k distribučnej sústave od roku 1979. Výrobcovi uzavretím zmluvy nevznikla povinnosť úhrady pripojovacieho poplatku.

15/ Zmluva o pripojení zariadenia výrobcu do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 01.07.2015 sa týka zariadenia na výrobu: A. H. – I. F.. V zmluve bola dohodnutá maximálna rezervovaná kapacita. V zmluve strany potvrdili, že zariadenie je pripojené do distribučnej sústavy žalovaného. Zariadenie je pripojené k distribučnej sústave od roku 2007. V čl. II. zmluvy sa osobitne uvádza, že pripojenie k distribučnej sústave sa uskutočnilo v súlade s elektroenergetickou legislatívou platnou v čase pripojenia. Výrobcovi uzavretím zmluvy nevznikla povinnosť úhrady pripojovacieho poplatku.

16/, 17/, 18/ Zostávajúce tri zmluvy sa týkajú zariadenia na výrobu elektriny: H. O.. Ide o Zmluvu o pripojení zariadenia na výrobu elektriny do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 01.12.2009, Zmluvu o pripojení zariadenia na výrobu elektriny do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 01.12.2009 a Zmluvu o pripojení zariadenia na výrobu elektriny do distribučnej sústavy č. A. zo dňa 01.12.2009. V čl. I. každej zo zmlúv, označenom ako Predmet zmluvy, sa uvádza, že predmetom zmluvy je upravenie zmluvného vzťahu výrobcu elektriny – užívateľa sústavy a prevádzkovateľa distribučnej sústavy vzhľadom k zmene legislatívy v energetickom sektore. Uzatvorením zmluvy sa prevádzkovateľ distribučnej sústavy zaväzuje zabezpečiť a umožniť výrobcovi elektriny za podmienok dohodnutých v zmluve pripojenie elektroenergetického zariadenia uvedeného v špecifikácii odberného a odovzdávacieho miesta do distribučnej sústavy. V čl. II. zmlúv sa uvádza špecifikácia odberného a odovzdávacieho miesta s tým, že v prípade odovzdávacieho miesta sa odkazuje na prílohu č. 2 zmluvy. V čl. III. sa uvádza, že pripojovací poplatok sa výrobcovi elektriny neúčtuje vzhľadom k tomu, že zmluva upravuje už existujúce pripojenie k distribučnej sústave (nejedná sa o nové pripojenie). V prílohe č. 2, zmluvy, označenej ako zoznam odberných miest, sa okrem iného uvádzajú aj odberné a odovzdávacie miesta a napäťová hladina odovzdávacieho miesta.

64. Zo Zmlúv o pripojení (1/ – 18/) súd zistil, že všetky výrobné zariadenia žalobcu boli pripojené do distribučnej sústavy žalovaného a uvedené do prevádzky ešte pred účinnosťou Zákona o energetike, t. j. pred 01.09.2012. Výrobné zariadenia označené v zmluvách 1/ - 14/ boli pripojené do distribučnej sústavy dokonca ešte pred účinnosťou Starého zákona o energetike, t. j. pred 01.01.2005. Výrobné zariadenie

označené v zmluve 15/ bolo podľa článku čl. I. bodu 1.2. zmluvy pripojené do distribučnej sústavy v roku 2007. Zo zmlúv 16/ - 18/ nevplyva, kedy bolo výrobné zariadenie, resp. jeho odovzdávacie miesta pripojené do distribučnej sústavy, bolo tomu však určite pred 01.12.2009, kedy bola zmluva uzavretá.

65. V prípade zmlúv o pripojení 16/ - 18/, týkajúcich sa H. O., žalovaný s poukazom na dátum ich uzavretia uvádzal, že je vo vzťahu k nim nutné v plnom rozsahu aplikovať právne závery uvedené v Uznesení NS SR. Žalobca namietal, že predložené zmluvy sa týkajú odberných a nie odovzdávacích miest, preto nejde o zmluvy o pripojení, ktoré uzatváral ako výrobca elektriny. Súd, po oboznámení sa s obsahom uvedených zmlúv konštatuje, že zmluvy sú označené ako Zmluvy o pripojení zariadenia na výrobu elektriny do distribučnej sústavy. Z predmetu zmlúv uvedeného v čl. I. vyplýva, že ide o pripojenie elektroenergetického zariadenia do distribučnej sústavy žalovaného, ktoré je špecifikované uvedením odberného a odovzdávacieho miesta. Zmluva sa teda týka (aj) odovzdávacieho miesta, ktoré je rovnako ako odberné miesto špecifikované v čl. II. zmluvy. Odovzdávacie miesto a napäťová hladina odovzdávacieho miesta sú pritom v zmluve špecifikované spôsobom využitia odkazu na Prílohu č. 2, ktorá, hoci sa nazýva „Zoznam odberných miest“, slúži podľa čl. II. zmluvy výlučne na identifikáciu odovzdávacieho miesta a jeho napäťovej hladiny. Na základe uvedeného, keďže zmluva sa týka (aj) pripojenia odovzdávacieho miesta, dospel súd k záveru, že ide o zmluvu o pripojení zariadenia výrobcu elektriny k sústave uzavretú podľa § 21 ods. 2 písm. a) Starého zákona o energetike. Aj v prípade týchto zmlúv však išlo o už existujúce pripojenie k distribučnej sústave.

66. Medzi stranami nebola sporná celková výška sumy žalobcom uhradených platieb žalovanému za prístup do distribučnej sústavy v priebehu rokov 2014 až 2018. Medzi stranami rovnako nebolo sporné, že žalovaný žalobcovi na výzvu ani časť z tvrdeného bezdôvodného obohatenia nevydal. Nebolo sporné ani tvrdenie žalobcu, že počas celého rozhodného obdobia rokov 2014 - 2018 nebola medzi ním a žalovaným uzatvorená Zmluva o prístupe a distribúcii ani pre jedno jeho odovzdávacie miesto. Žalobca nepoprel tvrdenie žalovaného, že všetky výrobné zariadenia žalobcu vyrábali a dodávali elektrinu do distribučnej sústavy žalovaného už za účinnosti Starého zákona o energetike. Žalobca nespochybnil ani údaje uvedené v odpočtoch meracích zariadení predložených žalovaným za obdobie od 31.12.2011 do 01.09.2012 a za roky 2014 až 2018. Žalobca korigoval údaje uvedené v odpočtoch iba v tom smere, že sa v nich uvádzajú aj zariadenia na výrobu elektriny A. H. N. a M. Q. A., ktorých sa žaloba netýka.

67. Sporným bolo tvrdenie žalovaného, že vo vzťahu k jednotlivým výrobným zariadeniam žalobcu existovala medzi stranami zmluva o prístupe do distribučnej sústavy.

68. Právny vzťah medzi stranami posúdil súd ako obchodnoprávny, keďže strany sporu sú podnikatelia a predmet sporu vznikol pri ich vzájomnej podnikateľskej činnosti.

69. K prejednávanej veci je potrebné uviesť, že platby za prístup do distribučnej sústavy na základe § 26 ods. 23 Vyhľadávky boli predmetom množstva súdnych sporov. Najvyšší súd, rozhodujúci o podaných dovolaniach v uvedených sporoch, v uznesení sp. zn. 3Obdo/18/2019 uviedol:

„V zmysle zákona č. 656/2004 Z. z. nebolo možné, aby výrobca elektriny uzatvoril s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy zmluvu o pripojení do distribučnej sústavy bez toho, aby súčasne neuzatvoril aj zmluvu o prístupe (resp. aby táto zmluva nebola súčasťou zmluvy o pripojení). Bez uzatvorenia zmluvy o prístupe – ktorú zákon č. 656/2004 Z. z. priamo vyžadoval – by nemohol výrobca elektriny pôsobiť na trhu s elektrinou, keďže by nespĺňal zákonnú podmienku priamo vyplývajúcu z ustanovenia § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. Zjednodušene povedané, aby mohol výrobca elektriny (t. j. žalobca) vyrábať elektrinu a dosahovať zisk z predmetu svojej činnosti ako základného znaku podnikania, musel rešpektovať zákonnú úpravu a splniť všetky podmienky stanovené zákonom č. 656/2004 Z. z. vrátane uzavretia zmluvy o prístupe a o pripojení k sústave so žalovaným ako prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy. Následne sa výrobca elektriny nemôže s úspechom brániť tvrdením, že jeho vôľou (resp. úmyslom) nebolo uzavrieť zmluvu o prístupe, keďže táto je obsiahnutá už v tom, že chcel ako výrobca pôsobiť na otvorenom trhu s elektrinou, s ktorým je spojené splnenie všetkých zákonných podmienok (resp. povinností).“ /Bod 23.2. uznesenia./

„Povinnosti prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy umožniť výrobcovi elektriny pripojenie a prístup do distribučnej sústavy na základe zmluvy o prístupe a o pripojení k sústave predpokladanej zákonom č. 656/2004 Z. z. (...) zodpovedá právo prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy požadovať od výrobcu elektriny odplatu za túto poskytnutú (zákonom predpokladanú a zároveň vyžadovanú) službu, vrátane platby za prístup.“ /Bod 23.3. uznesenia./

„Ak však zmluva uzatvorená podľa § 656/2004 Z. z. nie je priamo v rozpore so zákonom č. 251/2012 Z. z., nebolo povinnosťou zmluvných strán uzatvoriť novú zmluvu, keďže táto ostáva platná. Ak bola medzi výrobcou elektriny a prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy zmluva o prístupe a o pripojení k sústave podľa zákona č. 656/2004 Z. z., táto zmluva neodporuje novej právnej úprave, a preto nie je potrebné, aby medzi zmluvnými stranami bola uzatvorená nová zmluva podľa zákona č. 251/2012 Z. z.“ /Bod 23.5. uznesenia./

„Podľa dovolacieho súdu vzhľadom na uvedené súdy nižšej inštancie nesprávne aplikovali ustanovenie § 21 ods. 2 písm. a) (ukladajúce výrobcovi elektriny povinnosť uzavrieť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave) v spojení s § 24 ods. 2 písm. h) (ktoré ukladá rovnakú povinnosť prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy) zákona č. 656/2004 Z. z., ak vyslovili, že medzi stranami sporu nebola zmluva o prístupe uzatvorená. Jej existencia totiž, ako už bolo uvedené vyššie (...), podmieňovala oprávnenie žalobcu pôsobiť na otvorenom trhu s elektrinou ako výrobca elektriny. Zo skutkového stavu ustáleného súdmi nižšej inštancie pritom vyplýva, že žalobca pôsobil (a pôsobí) na trhu s elektrinou ako výrobca elektriny, a teda nepochybne pre výkon svojej podnikateľskej činnosti musel mať za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. so žalovaným ako prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe a o pripojení do distribučnej sústavy.“ /Bod 24. uznesenia./

70. Uznesenie NS SR prešlo ústavným prieskumom. Ústavný súd v uznesení sp. zn. III. ÚS 167/2022 – 250 zo dňa 24.03.2022 podané ústavné sťažnosti výrobcov elektriny odmietol a uviedol:

„Výsledkom právneho posúdenia najvyššieho súdu bol záver o tom, že povinnosť výrobcu elektriny uzavrieť zmluvu o prístupe a pripojení k sústave s prevádzkovateľom vyplývala z § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. Po vyhodnotení týchto podstatných aspektov najvyšší súd dospel k záveru, že zmluva o prístupe do distribučnej sústavy bola súčasťou zmluvy o pripojení. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňujú, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutých uznesení. Tvrdenie sťažovateľov, že prístup do distribučnej sústavy nepotrebovali, pretože výrobca vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy len dodá – „vpustí“, vyznieva nepresvedčivo, keďže výrobou a následným predajom energie sa napĺňa podstata podnikateľskej činnosti sťažovateľov. Sťažovatelia nepochybne nepotrebujú energiu do sústavy len tak bez jej ďalšieho využitia vpustiť.“ /Bod 19. uznesenia./

„Najvyšší súd primárne posudzoval právny vzťah medzi žalovanou a sťažovateľmi podľa zákona č. 656/2004 Z. z., pretože zmluva o pripojení bola medzi stranami uzavretá za účinnosti tohto zákona. Preto sa táto právna norma vzťahovala na celý právny vzťah medzi žalovanou a sťažovateľmi. Jeho ustanovenia boli relevantné pre právne posúdenie veci vrátane povinnosti uzavrieť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy. Nič na tom nemení ani skutočnosť, že vyhláška, ktorá zaviedla povinnosť platby za prístup, nadobudla účinnosť neskôr a žalovaná začala vyberať platbu až začiatkom roka 2014. Rozhodujúcou skutočnosťou bolo to, či výrobca mal uzavretú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy. Právne posúdenie vzťahu medzi sťažovateľmi a žalovanou so záverom o tom, že medzi týmito stranami došlo k uzavretiu zmluvy o prístupe, má racionálny základ, preto nie je arbitrárny či svojvoľný.“ /Z bodu 19. uznesenia./

„Vzhľadom na právny záver o tom, že medzi stranami bola uzavretá zmluva o prístupe do distribučnej sústavy, sa právne závery nálezu ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014 na právny vzťah medzi sťažovateľmi a žalovanou nevzťahujú. Nález ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014 totiž dopadá len na právnu úpravu, no nie na vzťah strán založený zmluvou.“ /Z bodu 21. uznesenia./

71. Najvyšší súd teda vo svojom rozhodnutí, ktoré spolu s jeho ďalšími rozhodnutiami v skutkovo a právne obdobných veciach tvoria ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít, dospel k záveru, že v prípade, ak bola Zmluva o pripojení uzavretá za účinnosti Starého zákona o energetike, bola v tejto zmluve subsumovaná aj zmluva o prístupe do distribučnej sústavy, a to s poukazom na zákonnú povinnosť výrobcu elektriny podľa § 21 ods. 2 písm. a) Starého zákona o energetike zmluvu o prístupe uzatvoriť. Táto zmluva, keďže nie je priamo v rozpore so Zákonom o energetike, ostala v platnosti. Ústavný súd následne skonštatoval, že ak bola medzi stranami uzavretá zmluva o prístupe do distribučnej sústavy, právne závery Nálezu ÚS SR sa na právny vzťah výrobcu elektriny a prevádzkovateľa distribučnej sústavy nevzťahujú.

72. Žalobca sa v priebehu konania pridržal tvrdenia, že jediným právnym titulom pre platbu za prístup do distribučnej sústavy bola Zmluva o prístupe a distribúcii. Z citovaných rozhodnutí najvyššieho súdu a ústavného súdu však vyplýva, že právna argumentácia žalobcu v tomto smere nebola správna. Povinnosť uhrádzať platbu za prístup do distribučnej sústavy zakladala výrobcovi elektriny zmluva

o prístupe do distribučnej sústavy. Pokiaľ ide o možnosť výrobcu uzavrieť Zmluvu o prístupe a distribúcii, súd sa stotožnil s argumentáciou žalovaného, že výrobca elektriny nebol oprávnený vo vzťahu k odovzdávacím miestam svojich výrobných zariadení takúto zmluvu uzavrieť, hoc aj patrí medzi účastníkov trhu s elektrinou. Táto zmluva sa totiž uzatvárala iba pre odberné miesta, ako vyplýva z Pravidiel trhu (§ 7 ods. 1, 2). Podľa § 35 ods. 1 písm. b) Zákona o energetike mal právo na jej uzavretie odberateľ. Zákon o energetike v znení účinnom do 01.01.2019 výrobcovi takéto právo nepriznával. Rovnaký záver k tejto otázke vyslovil aj najvyšší súd v rozhodnutí citovanom nižšie.

73. Predmetom posudzovania súdom v tejto veci tak bolo, či medzi stranami sporu existoval zmluvný vzťah prístupu žalobcu do distribučnej sústavy žalovaného.

74. Hoci žalobca v konaní predložil Zmluvy o pripojení (1/ - 15/) uzavreté za účinnosti Zákona o energetike, argumentujúc, že vzhľadom na dátum ich uzavretia nie je možné aplikovať ustanovenia Starého zákona o energetike, bolo podľa názoru súdu potrebné primárne posúdiť, či k uzatvoreniu zmlúv o prístupe do distribučnej sústavy nedošlo medzi stranami sporu už za účinnosti Starého zákona o energetike, a to z dôvodu, že zmluvné vzťahy medzi žalobcom a žalovaným existovali už v tom čase, keďže všetky dotknuté výrobné zariadenia žalobcu boli už uvedené do prevádzky, elektrinu vyrábali a dodávali ju do sústavy.

75. Skôr ako súd pristúpi k vyhodnoteniu tejto právnej otázky považuje za potrebné poukázať na niektoré, aj pre tento spor relevantné právne závery uvedené v ďalšom rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky týkajúceho sa G-komponentu. Najvyšší súd v ňom posudzoval otázku platnosti zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy uzavretej za účinnosti Zákona o energetike (pred novelou účinnou od 01.01.2019). Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 2Obdo/5/2022 zo dňa 28.02.2023 uviedol:

„Dovolací súd upriamuje pozornosť na Nález PL. ÚS 17/2014, a to konkrétne na bod 21.5. jeho rozhodnutia, v rámci ktorého uviedol, že „povinnosť výrobcov elektriny uhrádzať určité platby (ceny) za prístup do distribučnej sústavy vzniká v zmysle § 26 ods. 5 v spojení s § 27 ods. 1 písm. b) zákona o energetike na základe uzatvorenej zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy s prevádzkovateľom distribučnej sústavy. Uzatvorenie tejto zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy je fakultatívnou možnosťou (právom) výrobcu elektriny (na rozdiel od zmluvy o pripojení do distribučnej sústavy, uzatvorenie ktorej je povinnosťou výrobcu elektriny v zmysle § 27 ods. 2 písm. a) zákona o energetike.“ Z uvedeného vyplýva, že Ústavný súd v súvislosti so zmluvou o prístupe použil iba slovné spojenie „zmluva o prístupe“ do distribučnej sústavy, pričom neuvádza aj „o distribúcii“ a odkazuje vyslovene na znenie ustanovenia § 27 ods. 1 písm. b) zákona o energetike, podľa ktorého výrobca elektriny má právo uzatvoriť zmluvu o prístupe do sústavy, ak spĺňa technické podmienky a obchodné podmienky prístupu sústavy. Z uvedeného je zrejmé, že vyššie uvedené ustanovenie nehovorí o distribúcii. Najvyšší súd v tejto spojitosti zdôrazňuje, že podstatou Nálezu PL. ÚS 17/2014 bolo, aby na úhradu odplaty za prístup do distribučnej sústavy existoval relevantný právny titul iný ako samotné ustanovenie § 26 ods. 3 Vyhlášky o cenovej regulácii v elektroenergetike, pričom za takýto relevantný právny titul Ústavný súd označuje zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy žalovaného, nie ako zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Rovnako tiež v Náleze PL. ÚS 17/2014 neuvádza, že predmetná zmluva musí obsahovať dojednaný záväzok distribúcie elektriny.“ /Z bodu 108. uznesenia./

„Legálna definícia pojmu (v žalovanom období) „prístup do distribučnej sústavy“ je obsiahnutá v ust. § 2 písm. a) bod 12.2 zákona o energetike, na základe ktorého sa ním rozumie právo využívať sústavu v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity (právo „vpúšťať“ do distribučnej sústavy výrobcov vyrobenú elektrinu). Podľa § 2 písm. b) bodu 4 zákona o energetike sa distribúciou elektriny rozumie preprava elektriny distribučnou sústavou na časti vymedzeného územia na účely jej prepravy odberateľom elektriny. Vyššie uvedené pojmy predstavujú dve navzájom oddelené služby, ktoré je možné objektívne od seba oddeliť, ktorú skutočnosť dokazuje aj to, že tieto služby si účastníci na trhu s elektrinou objednávajú osobitne a v mnohých prípadoch si účastníci na trhu s elektrinou objednávajú len jednu z uvedených služieb bez toho, aby si zároveň objednávali druhú. Ani z formulácie výkladu pojmu „prístup“ v Náleze PL. ÚS 17/2014 (bod 21.1) nie je možné vyvodiť, že distribúcia je priamo súčasťou prístupu. Jeho konštatovanie len potvrdzuje, že prístupom sa rozumie právo „vpúšťať“ vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy žalovaného, nie právo vpúšťať a prepravovať vyrobenú elektrinu. Z ustanovenia § 27 ods. 1 písm. b) zákona o energetike vyplýva, že citovaný zákon upravuje nielen zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny (§ 26 ods. 5), ale aj zmluvu o prístupe do sústavy.“ /Z bodu 112. rozhodnutia./

„Prístupom je potrebné rozumieť už samotné právo žalobcu dodávať vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy žalovaného, do ktorej je výrobca pripojený, pričom je na voľbe a uvážení výrobcu, či toto svoje právo využije, alebo nie. Zatiaľ čo distribúcia, ako taká, nie je predmetom dohody žalovaného s výrobcami (teda aj žalobcom), ale výhradne s odberateľmi, nakoľko spôsob distribúcie a platba za distribúciu je náležitosťou práve vzťahov s odberateľmi elektriny. Z daného dôvodu nie je možné považovať distribúciu za súčasť a nevyhnutnú podmienku prístupu pre účastníka trhu s elektrinou v postavení výrobcu elektriny. Predmetný názor, že prístup a distribúcia sú navzájom oddelené služby vyplýva aj z cenových rozhodnutí ÚRSO, ktorý rozlišuje tarifu za prístup do sústavy (účtovanú tak výrobcom a odberateľom) a tarifu za distribúciu (účtovaná výlučne odberateľom).“ /Z bodu 112. rozhodnutia./

„ Vo vzťahu k tretej otázke dovolateľa týkajúcej sa posúdenia otázky (ne)odplatnosti žalovaným žalobcovi poskytovanej služby prístupu do distribučnej sústavy žalovaného (...) dovolací súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 20.11.2019, sp. zn. 3Obdo/18/2019, vydaného pred napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu zo dňa 30. januára 2020, z ktorého vyplýva záver o tom, že výška odplaty za prístup do distribučnej sústavy nemusí byť v zmluve explicitne upravená, keď uzavrel, že prevádzkovatelia distribučných sústav majú právo na odplatu voči výrobcom elektriny, ktorí dodávajú elektrinu do ich distribučnej sústavy, a to aj napriek tomu, že medzi výrobcom elektriny a prevádzkovateľom distribučnej sústavy nebola uzavretá osobitná písomná zmluva o prístupe, a teda medzi nimi neexistovala žiadna výslovná dohoda o cene za poskytovanie prístupu (bod 23.3 odôvodnenia).“ /Z bodu 115. rozhodnutia./

„Cena teda nebola určovaná rozhodnutím žalovaného, ale cenovou vyhláškou ÚRSO, a teda vyplývala priamo zo všeobecných právnych predpisov a cenových rozhodnutí (...). Ak by žalobca zmluvu o prístupe neuzavrel, užíval by distribučnú sústavu bez právneho dôvodu, v dôsledku čoho by vznikalo na jeho strane bezdôvodné obohatenie na úkor vlastníka distribučnej sústavy.“ /Z bodov 116. a 117. rozhodnutia./

76. Najvyšší súd v uznesení zopakoval, že aj podľa Nálezu je relevantným právnym titulom pre úhradu platby za prístup do distribučnej sústavy zmluva o prístupe do distribučnej sústavy. Podľa najvyššieho súdu prístup do distribučnej sústavy a distribúcia elektriny predstavujú dve navzájom oddelené služby. Zákon o energetike upravuje nielen zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny (§ 26 ods. 5), ale aj zmluvu o prístupe do sústavy (§ 27 ods. 1 písm. b)). Distribúcia nie je predmetom dohody prevádzkovateľa distribučnej sústavy s výrobcami, ale výhradne s odberateľmi. Preto ju nie je možné považovať za súčasť a nevyhnutnú podmienku prístupu do distribučnej sústavy pre účastníka trhu s elektrinou v postavení výrobcu elektriny. Odplata za prístup nemusí byť v zmluve o prístupe dohodnutá. V prípade neuzavretia zmluvy o prístupe by išlo o užívanie distribučnej sústavy výrobcom bez právneho dôvodu, v dôsledku čoho by vznikalo na jeho strane bezdôvodné obohatenie.

77. Zariadenia žalobcu na výrobu elektriny uvedené v Zmluvách o pripojení 1/ - 14/ boli pripojené k distribučnej sústave žalovaného ešte pred účinnosťou Starého zákona o energetike, t. j. pred 01.01.2005. Starý zákon o energetike v § 21 ods. 2 písm. a) uložil každému výrobcovi elektriny povinnosť uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy. Oproti tejto povinnosti výrobcu bola v zákone zakotvená povinnosť prevádzkovateľa distribučnej sústavy uzatvoriť zmluvu o prístupe a zmluvu o pripojení k sústave, ak sú splnené technické a obchodné podmienky prístupu a pripojenia k sústave (§ 24 ods. 2 písm. h). Žalobcovi tak vznikla povinnosť uzatvoriť so žalovaným zmluvu o prístupe do sústavy. Otázkou povinnosti žalobcu uzatvoriť aj zmluvu o pripojení súd v tomto spore nepovažuje za potrebné riešiť a hodnotiť, nakoľko pre rozhodnutie súdu je relevantná iba otázka existencie zmluvy o prístupe. Zmluva o pripojení a zmluva o prístupe sú aj podľa Starého zákona o energetike samostatné zmluvy, ktorých predmetom úpravy sú rozdielne skutočnosti. Z § 21 ods. 1 písm. a) Starého zákona o energetike vyplýva, že pre pripojenie zariadenia na výrobu elektriny k sústave museli byť splnené jednak technické a obchodné podmienky pripojenia a jednak technické a obchodné podmienky prístupu. Ako samostatné zmluvné typy zmluvy rozlišuje aj § 24 ods. 2 písm. h) Starého zákona o energetike. Podľa § 2 písm. a) bodu 22 Starého zákona o energetike sa pripojením do sústavy rozumie fyzické pripojenie elektroenergetického zariadenia alebo odberného elektrického zariadenia do sústavy. Z ustanovenia § 24 ods. 1 písm. d) možno vyvodiť, že pojem prístup do sústavy súvisí s kapacitou sústavy, prístupom je teda možnosť kapacitu v sústave využívať, čo v prípade výrobcu predstavuje možnosť vyrobenú elektrinu do sústavy dodávať/vpúšťať. Starý zákon o energetike od 01.04.2008 v § 2 písm. a) bode 23.2. síce zadefinoval, že pod prístupom do sústavy sa rozumie prístup na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny, avšak ustanovenie § 21 ods.

2 písm. a) ostalo nezmenené, pričom distribúciu (prepravu) elektriny si výrobcovia v zmluve o prístupe a pripojení k sústave nedojednávajú. Ako vyplýva z § 24 ods. 2 písm. h) a i), prístup do sústavy sa mohol dojednať buď v súvislosti s pripojením k sústave, alebo v súvislosti s distribúciou elektriny.

Prípustnosť samostatne uzavrieť zmluvu o prístupe podľa názoru súdu nie je v rozpore so závermi uvedenými v Uznesení NS SR, podľa ktorých bola zmluva o prístupe subsumovaná v zmluve o pripojení. Možnosť prístupu je totiž priamo podmienená existujúcim pripojením. Bez pripojenia nemohol existovať prístup. Ak však už fyzické pripojenie elektroenergetického zariadenia do sústavy existovalo, mohol byť podľa názoru súdu prístup dojednaný aj samostatne.

78. Žalobca bol teda ako výrobca pôsobiaci na trhu s elektrinou od účinnosti Starého zákona o energetike povinný vo vzťahu k svojim existujúcim výrobným zariadeniam uzavrieť so žalovaným zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy. V prípade, ak by tak neurobil, nespĺňal by zákonnú podmienku vyplývajúcu z § 21 ods. 2 písm. a) Starého zákona o energetike. Ak mal žalobca záujem na trhu s elektrinou ako výrobca pôsobiť, musel všetky zákonné podmienky spĺňať. Medzi stranami nebolo sporné, že žalobca už za účinnosti Starého zákona o energetike elektrickú energiu vo svojich výrobných zariadeniach vyrábal a túto dodával do distribučnej sústavy žalovaného. Uvedenú skutočnosť za obdobie od 31.12.2011 do 01.09.2012 preukazujú žalovaným predložené odpočty z meracích zariadení. Súd tak z nich mal preukázané, že žalobca najneskôr v období od 31.12.2011 do 31.08.2012 prístup do sústavy žalovaného využíval. Tým, že žalobca mal vplyv na trhu s elektrinou ako výrobca pôsobiť, vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy žalovaného dodávať, za súčasne existujúcej zákonnej povinnosti žalobcu ako výrobcu uzatvoriť zmluvu o prístupe do sústavy, došlo faktickým konaním žalobcu - využitím žalovaným mu poskytnutého prístupu do sústavy ku konkludentnému uzavretiu zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy žalovaného, a to najneskôr v období, ktorého sa týkajú uvedené odpočty. Žalobca tak vo vzťahu k výrobným zariadeniam uvedeným v zmluvách 1/ - 14/ mal ešte za účinnosti Starého zákona o energetike uzatvorené zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy žalovaného. Po nadobudnutí účinnosti Zákona o energetike zostali tieto zmluvy v platnosti. Tento záver nie je v rozpore s prechodným ustanovením § 96 ods. 7 Zákona o energetike, podľa ktorého museli byť zmluvy uzatvorené podľa dovtedajších predpisov, ktoré boli v rozpore so Zákomom o energetike, uvedené do súladu so Zákomom o energetike do 31.12.2012. Samotný Zákon o energetike totiž v § 27 ods. 1 písm. b) existenciu zmluvy o prístupe do sústavy uzavretú výrobcom elektriny predpokladal. Tento názor zaujal aj najvyšší súd v citovanom uznesení sp. zn. 2Obdo/5/2022 zo dňa 28.02.2023. Záver súdu o platnosti zmlúv o prístupe aj po nadobudnutí účinnosti Zákona o energetike nie je v rozpore ani s ustanovením § 96 ods. 10 Zákona o energetike, nakoľko toto ustanovenie sa týka výlučne zmluvy o pripojení, nie zmluvy o prístupe. Na trvanie a platnosť už uzatvorených zmlúv o prístupe nemá vplyv ani neskoršie uzatvorenie Zmlúv o pripojení.

Žalobca v priebehu konania s poukazom na § 96 ods. 9 Zákona o energetike namietal, že za Zmluvy o prístupe a distribúcii podľa Zákona o energetike sa považujú iba tie zmluvy podľa dovtedajších predpisov, ktorých predmetom bolo zabezpečenie prístupu do distribučnej sústavy a distribúcia elektriny. Súd uvádza, že nakoľko existenciu Zmluvy o prístupe a distribúcii v konaní žiadna zo strán netvrdila, nebola táto námietka relevantná.

79. Zariadenie žalobcu na výrobu elektriny označené v Zmluve o pripojení 15/ bolo podľa predloženej zmluvy pripojené k distribučnej sústave v roku 2007. V prípade existencie zmluvy o pripojení z roku 2007 by sa naň plne aplikovali závery Uznesenia NS SR, a síce, že zmluva o pripojení v sebe subsumovala aj zmluvu o prístupe. Zmluva o pripojení z roku 2007 však predložená v konaní nebola, strany ohľadom jej existencie neuviedli ani žiadne skutkové tvrdenia. Keďže skoršie uzavretie zmluvy o prístupe nemal súd preukázané, platí aj v prípade tohto výrobného zariadenia, že zmluva o prístupe bola vo vzťahu k nemu uzavretá konkludentne najneskôr v období medzi 31.12.2011 – 31.08.2012 a ostala platnou aj po účinnosti Zákona o energetike.

80. Nakoľko súd Zmluvy o pripojení 16/ - 18/ posúdil ako zmluvy o pripojení zariadenia na výrobu elektriny do distribučnej sústavy, ktoré sa týkajú (aj) odovzdávajúcich miest, a tieto boli uzatvorené za účinnosti Starého zákona o energetike, aplikuje sa v tomto prípade plne záver uvedený v Uznesení NS SR, že podľa Starého zákona o energetike nebolo možné, aby výrobca elektriny uzatvoril s prevádzkovateľom distribučnej sústavy zmluvu o pripojení do distribučnej sústavy bez toho, aby súčasne neuzatvoril aj zmluvu o prístupe. V predložených zmluvách o pripojení sú teda subsumované aj zmluvy o prístupe. Prístup do sústavy bol teda medzi stranami zmluvne dojednaný aj vo vzťahu k odovzdávacím miestam tohto výrobného zariadenia žalobcu. Zmluvy o prístupe ostali platné aj po účinnosti Zákona o energetike.

Ak by aj predložené zmluvy neboli Zmluvami o pripojení týkajúce sa odovzdávacích miest, potom by aj v tomto prípade platilo, že zmluvy o prístupe boli uzavreté konkludentne najneskôr v období medzi 31.12.2011 - 31.08.2012 a ostali platné aj po účinnosti Zákona o energetike.

81. Žalobca namietol, že Uznesenie NS SR nie je možné aplikovať v jeho prípade z dôvodu, že toto sa týka výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, ktorí sú povinní dodať celý objem vyrobenej elektriny priamo žalovanému a kedy k dodávke dochádza na odovzdávacom mieste. Žalobca ako „klasický“ výrobca elektrickej energie ale dodáva vyrobenú elektrinu tretej osobe priamo v areáli svojho zariadenia na výrobu a službu distribúcie nemá z akého dôvodu využívať, keďže elektrina opúšťajúca areál už patrí v momente prekročenia prahu elektrárne tretiemu subjektu. Preto aj žalovaným predložené namerané údaje z odovzdávacích miest nepreukazujú podľa žalobcu nič viac ako to, že výrobca vyrobil elektrinu v nameranom množstve. Ako náhle sa však elektrina dostala do odovzdávacieho miesta, vlastnícke právo k nej už neprináležalo žalobcovi, ale tretiemu subjektu.

Súd sa s námietkami žalovaného nestotožnil. Starý zákon o energetike ukladal povinnosť uzatvoriť zmluvu o prístupe výrobcem elektrickej energie bez toho, aby rozlišoval pre koho je vyrobená elektrina určená. Rovnako to platí o zmluve o prístupe podľa Zákona o energetike. Zákon nerozlišuje za akým účelom výrobca vyrobenú energiu dodáva, podstatné je, že ju do distribučnej sústavy vpúšťa, a tým sústavu využíva. Neobstojí ani argumentácia žalobcu, že ako náhle sa ním vyrobená elektrina dostala do odovzdávacieho miesta, patrila už tretej osobe. Na to, aby výrobca mohol elektrinu tretej osobe „odovzdať“, musí ju do distribučnej sústavy vpustiť. Práve týmto „odovzdaním“ dochádza z jeho strany k využitiu distribučnej sústavy.

82. Vo vzťahu k žalovaným vznesenej námietke premlčania súd primárne uvádza, že v prípade dĺžky premlčacej doby vzťahujúcej sa k bezdôvodnému obohateniu nie je možné s poukazom na § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka, pretože Obchodný zákonník má vo vzťahu k dĺžke premlčacej doby vlastné ustanovenia. Námietka premlčania nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie až do 30.06.2016 je preto nedôvodná. Za dôvodnú však súd považuje námietku premlčania nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia titulom platieb uhradených žalobcom za obdobie do 15.03.2015, t. j. za obdobie od 01.01.2014 do 15.03.2015. Žalobca počiatok plynutia premlčacej doby odvíjal od publikácie Nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov, t.j. od 21.07.2016, kedy sa poskytnuté plnenie podľa neho stalo bezdôvodným. Ako však súd skonštatoval vyššie, predpokladom pre oprávnenosť platieb za prístup bola existencia zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy, nie Zmluva o prístupe a distribúcii. Preto dátum publikácie Nálezu bol vo vzťahu k plynutiu premlčacej doby irelevantný. Žaloba bola doručená súdu 15.03.2019. Súd tak považoval námietku premlčania nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia za platby uhradené od 01.01.2014 do 15.03.2019 za dôvodnú. Vzhľadom na zamietnutie žaloby v celom rozsahu osobitne časť nároku, ktorého sa námietka premlčania týkala, nevyčíslil.

83. Súd zamietol návrh žalobcu na vykonanie dokazovania výsluchom svedkov A. C. a B. D. z dôvodu, že týchto svedkov navrhoval žalobca vypočuť k skutočnostiam, ktoré boli informatívneho a vysvetľujúceho charakteru a ich výpoveď nesmerovala k preukázaniu skutkových tvrdení, ktoré by boli medzi stranami sporné.

84. Súd zamietol aj návrh žalovaného na vykonanie dokazovania výsluchom svedka E. F. G., nakoľko ani okolnosti, ku ktorým sa mal podľa žalovaného vyjadriť, nesmerovali k preukázaniu skutkových tvrdení, ktoré by boli medzi stranami sporné. Žalovaný navrhoval výsluch svedka k otázke technického pripojenia zariadenia výrobcu do distribučnej sústavy. Súd zamietol tiež návrh žalovaného na oboznámenie faktúr za dodávku a distribúciu elektriny vystavených tretím subjektom – dodávateľom pre žalobcu, a to z dôvodu, že oboznámenie týchto faktúr vo vzťahu k predmetu sporu nemalo žiaden význam, keďže sa týkalo postavenia žalobcu ako odberateľa elektrickej energie, nie ako výrobcu.

85. Súd s poukazom na všetky vyššie uvedené skutočnosti konštatuje, že medzi žalobcom a žalovaným existovala v rozhodnom období rokov 2014 - 2018 vo vzťahu k dotknutým výrobným zariadeniam žalobcu platne uzavretá zmluva o prístupe do distribučnej sústavy. Z tohto dôvodu bol žalobca povinný uhrádzať žalovanému platbu za prístup do distribučnej sústavy podľa vyhlášky ÚRSO č. 221/2013 Z. z. a neskôr vyhlášky ÚRSO č. 18/2017 Z. z.. Na strane žalovaného preto k vzniku bezdôvodného obohatenia nedošlo. Konštatujúc zároveň premlčanie vyššie označenej časti nároku súd žalobu v celom rozsahu

zamietol. Vzhľadom k zamietajúcemu výroku sa súd osobitne nevyjadroval k účinkom Nálezu ústavného súdu.

86. Vo výroku o nároku na náhradu trov konania rozhodol súd podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Žalovaný bol v konaní v celom rozsahu úspešný, preto mu súd priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, t. j. 100% s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Žilina.

Odvolanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva. Podanie urobené v listinnej podobe treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší subjekt dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil (§ 125 Civilného sporového poriadku).

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (363 Civilného sporového poriadku).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej. (§ 365 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku).

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie (§ 366 Civilného sporového poriadku).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (zákon č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších predpisov).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, pri ktorom vznikla poplatková povinnosť zaplatiť súdne poplatky, trovy trestného konania, pokuty, svedočné, znalečné a iné náklady súdneho konania, ktoré vznikli štátu, vedie sa výkon rozhodnutia z úradnej moci (zákon č. 65/2001 Z.z. o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok v znení neskorších predpisov).